

VILTIS

LIETUVOS SUTRIKUSIO INTELEKTO ŽMONIŲ GLOBOS BENDRIJOS „VILTIS“ KETVIRTINIS ŽURNALAS

DVIDEŠIMTIEJI MŪSŲ VISŲ ŽURNALO LEIDIMO METAI

ISSN 1392-3617 | 17/4

Tegul Jūsų darbus

2018 metais

vainikuoja sėkmė! „Vilties“ kolektyvas

„KULTŪRIZMAS – MANO GYVENIMO PRASMĖ“

sako vilnietis Nikolaj Mironov ir tai ne skambūs žodžiai, nes šią prasmę jis savo gyvenimui suteikė stebėtinu atkaklumu ir valios jėga. Taigi klysta tie, kuriems atrodo, kad cerebrinis paralyžius ir kultūrizmas – nesuderinami dalykai. Tiesa, daug kas iš pradžių bandė tai įrodyti Nikolajui. Bet, laimei, atsirado jo kelyje ir visiškai kitokių žmonių. Žmonių, kurie patikėjo jo siekiu, įvertino jo ryžtą ir padėjo laimėti išties įspūdingų pergalių per kultūrizmui atiduotus 17 iš 34 gyvenimo metų.

„Atnešk mamos sutikimą, kad ji leidžia tau treniruotis“

Tokį, švelniai tariant, keistoką reikalavimą pateikė suaugusiam Nikolajui vieno populiaraus sporto klubo treneris. Matyt, tikėjosi, kad mamą išgąsdins sunkiai vaikstančio ir kalbančio sūnaus noras pradėti rimtai sportuoti. Ir labai klydo. Mat kaip tik iš mamos Svetlanos jis paveldėjo atkaklumą ir nesitaikstymą su ribojančiais verdiktais. Juk kai mažylis išvydo pasaulį, gydytojai mamą „pradžiugino“: esą sūnus nekalbės ir nevaikščios.

Beveik ketverių metų prirėkė Svetlanai, kad įrodytų – gydytojai klydo. Tinkamai parinkti masažai, lavinantys žaidimai pastatė vaiką ant kojų, atrišo liežuvį. Iki mokyklos mama pati mokė sūnų, o tada išleido į bendrojo lavinimo mokyklą, kur jis sėkmingai baigė dvylika klasių.

Taigi mamos sutikimą užsiimnėti kultūrizmu sūnus gavo be vargo. Tada treneris pareikalavo atnešti medicinos pažymą. Kai ji jaunuoliui buvo išduota, sekė naujas reikalavimas: per kiekvieną treniruotę Nikolajų turės stebėti sveikatos apsaugos specialistas. Kai atsirado medicinos sesuo, sutikusi tai daryti, treneris sumąstė naują klastą – esą Nikolajus turi mokėti ne tik už savo, bet ir už medicinos sesers abonementą į sporto klubą. Kai jis sutiko ir su šia sąlyga, jam galiausiai išrėžė tiesiai šviesiai: „Tokių kaip tu mums nereikia, tu gąsdini žmones.“

„Man netgi patinka, kai aplinkiniai į mane kreipia dėmesį“

Sako mūsų žurnalo svečias ir čia pat prisipažįsta, kad taip buvo ne visada. Vaikystėje jį skaudindavo perdėtas aplinkinių dėmesys.

– Na ir kas, kad dėl cerebrinio paralyžiaus nesugebu valgyti taip gražiai kaip kiti žmonės ar raščiau kalbėti? – klausia pašnekovas. – Argi reikia dėl to į mane spoksoti ar manęs gailėtis?

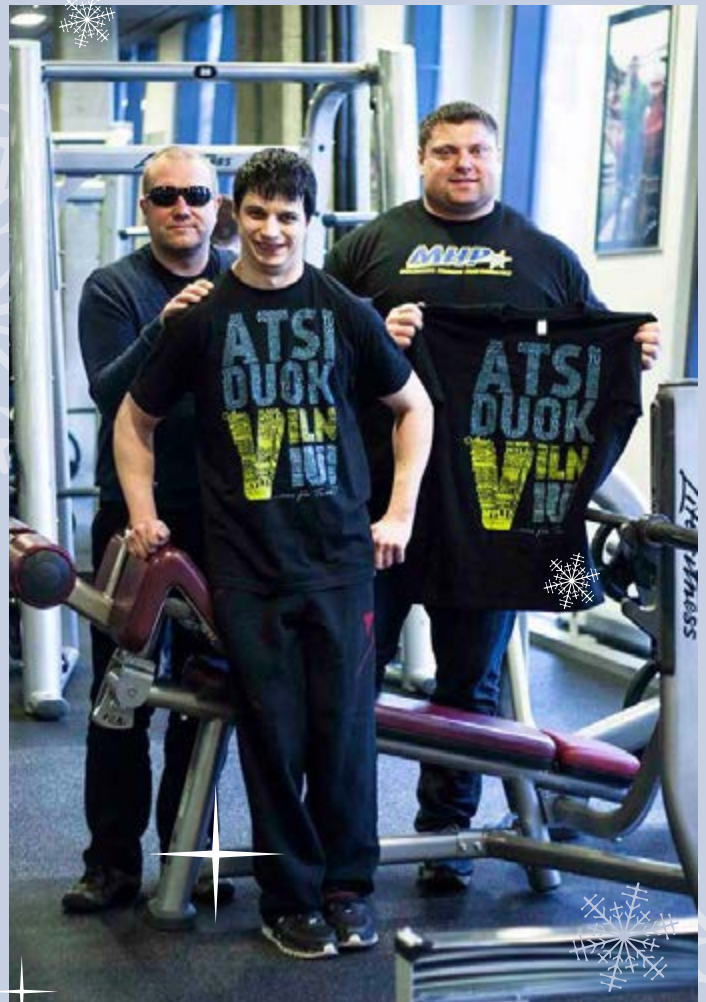
Seniai susitaikiusiam su tokia aplinkinių reakcija ir klaidinga nuostata, kad nerišli kalba rodo negebėjimą protauti, Nikolajui vis dėlto apmaudu, kai bendraudami su juo žmonės pirmiausia mato ne žmogų, o negalią. Todėl jis nostalgiskai prisimena mokyklos laikus. Kaip rodo jo gyvenimiškoji patirtis, vaikai priima vieni kitų skirtynes daug lengviau nei suaugusieji ir per daug nesuka dėl jų galvos. Todėl Nikolajui mokykloje niekada nestigo draugų, kurie jį vertino, o prirėkusi ir apgindavo.

Dabar, kai mokyklos laikai jau seniai praityje, jis sakosi ramia širdimi dantis viską, kaip jam išeina, ir neišgyvenantis dėl to, ką apie jį pagalvos nepažįstantys žmonės. Kita vertus, juokauja jis, padėti gerokai lengvina pasiekimai kultūrizmo srityje. Apie juos žinantys žmonės, o ypač suprantantys nelengvą jų kainą, žavisi Nikolajumi, gerbia jį, prirėkusi ištiesia pagalbos ranką. Tad ko daugiau bereikia?

„Ar neversite manęs eiti į dušą po treniruotės?“

Tokį keistą klausimą prieš bene dvylika metų išgirdo iš Nikolajaus daug jam padėjęs treneris Juzef Tomasevič-Jakovič, Seimo nario Tomo Tomilino padėjėjas, ir nė nežinojo, ką begalvoti.

– Atsakiau, kad neversiu, – prisimena jis. – Kad žmogus pats spendžia, ar jam maudytis po treniruotės klube, ar sugrįžus į namus. Iš kur galėjau žinoti, kad mėginami žūtbuti Nikolajumi atsikratyti, klube, kur jis esą „gąsdindavo žmones“, jį vertė eiti į šaltą, nepritaikytą dušą?

Naujajam treneriui neatrodė, kad cerebrinis paralyžius turi užkirsti žmogui kelią į sporto klubą. Be to, jis žinojo, kad Nikolajaus ketinimai treniruotis ir siekti pergalių labai rimti, nes jį rekomendavo kolegos. Tačiau bendravimo pradžia pasirodė ne rožėmis klota.

– Pamenu, po pirmosios treniruotės Nikolajus man netikėtai pareiškė, kad aš esu blogas žmogus ir kad jis daugiau pas mane neateis. Kai paklausiau, kodėl taip nusprendė, atsakė, jog visai nuvariau jį nuo kojų. Atkirtau, kad jei nenori, gali ir neiti. Be prakaito liejimo gerų rezultatų nepasieksi, – šypsodamasis pasakoja Juzefas.

Supratęs, kad naujajame klube niekas jam nelinki blogo, Nikolajus puolė taip uoliai plūsti sporto salėje, kad treneriui net baugu paliko. Stebėdamas, kaip auklėtinis plūkiasi ant bėgimo takelio, vos tvardėsi neįsikišęs. Mat baiminosi, kad viskas nesibaigtų trauma ar lūžiu. Bet viskas baigėsi pergalemis. Tiksliau ne baigėsi, o prasidėjo... 2003 metais Nikolajus puikiai debiutavo Lietuvos kultūrizmo čempionate ir tapo nugalėtoju neįgaliųjų kategorijoje. Sėkmė jį lydėjo ir tobulėjo, nes atkakliai treniruojasi keturis arba net šešis (prieš varžybas) kartus per savaitę.

„Labai didžiuojuosi pažintimi su Žydrūnu Savicku.“

Jis man – pavyzdžių pavyzdys“

Lietuvos ir Europos čempionatuose pelnyti aukščiausi apdovanojimai stiprino Nikolajaus norą treniruotis, dalyvauti vis naujose mūsų šalies ir tarptautinėse varžybose. Bet kadangi kultūrizmas ne olimpinė sporto šaka, laurai atnešė pripažinimą, tačiau materialinės padėties nepagerino. Kartais stigdavo pinigų dalyvavimui varžybose. Nikolajui patarė kreiptis paramos į Lietuvos galiūną Žydrūną Savicką, davė telefoną. Nikolajus prisipažįsta ilgai nesiryžęs skambinti. Bet išdrįšęs neapsiriko. Dabar jis gali pasigirti, kad treniruojasi Žydrūno Savicko salėse ir niekam nė minties nekyla abejoti, ar jis to vertas.

Su kultūrizmu susieti metai atnešė daug džiaugsmingų pokyčių į Nikolajaus Mironovo gyvenimą. Todėl jis puoselėja svajonę – kada nors atverti savo sporto salę neįgaliems žmonėms, kur jie galėtų nuo pat pradžių treniruotis nesutikdami jokių kliūčių, neturėdami kloti už tai didelių pinigų, kurių nėra iš kur paimti.

– Man regis, iš Nikolajaus išeitų puikus vadybininkas, – sako jo treneris Juzefas, – nes jis nebijo užmegzti ryšių su žmonėmis ir nuoširdžiai linki gero visiems.

Beliaka palinkėti Nikolajui, kad išsipildytų ir ši jo svajonė. O jis pataria visiems mūsų žurnalo skaitytojams, ne tik drąsiai svajoti, bet ir atkakliai siekti svajonių išsipildymo.

MINTYS LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO ŠIMTMEČIUI ARTĖJANT...

Tenka pripažinti, kad mūsų mielas kraštas visada daugiau ar mažiau priklausė didiesiems kaimynams, jautė jų įtaką. Mes visada turėjome ir tebeturime būti budrūs, atsakingai priiminėti sprendimus, stengtis pažinti savo kaimynus, sverti bendradarbiavimą su jais, atidžiai vertinti ne tik jo formą, bet ir turinį.

O kaip gi sekasi mums patiems? Kaip vyksta bendradarbiavimas tarp Lietuvos valstybės, savivaldos institucijų ir eilinių piliečių? Ypač jeigu piliečiai turi vienokių ar kitokių apribojimų, yra neįgalūs, neraštingi, turi bendravimo sunkumų? Kaip jaučiasi šiandien neįgaliųjų bendruomenė Lietuvoje? Ar mes jau tapome lygiateisiais visuomenės gyvenimo dalyviais, ar vis dar esame ten, paribyje, ir laukiame savo eilės?

Deja, galiu drąsiai teigti, kad bendrauti ir bendradarbiauti labai sunku, nes viskas vyksta itin formaliai, bet koks kritiškesnis pastebėjimas ar naujas pasiūlymas priimamas kaip asmeninis įžeidimas valdininkui ar valdžios institucijai. Dabartinė valdžia užsimojo įvykdyti daug reformų. Tai nėra blogai, tik bėda, kad pasinėrus į pertvarkos veiklą „pamirštama“ konsultuotis, o daž-

Artėjant Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui dažnai susimąstau apie ilgą mūsų valstybės nueitą kelią: dvi okupacijas, rezistencijos laikotarpį, „žygius link brandaus socializmo“, norą ir siekį būti nepriklausomiems ir dvidešimt septynerius atkurtos nepriklausomybės metus.

nai net ir informuoti tas gyventojų ar profesines grupes, kurias palies vieni ar kiti pokyčiai.

Man pačiai ir, manau, visai mūsų bendruomenei tikrai daug nerimo kelia sveikatos priežiūros specialistų trūkumas, per didelis jų užimtumas ir labai jau nevienodi atlyginimai. O juk dirbant su sutrikusio intelekto žmonėmis reikia dar didesnės atjautos, išvalgumo, kompetencijos, kantrybės ir laiko sąnaudų. O kur dar vaistų kompensavimo reforma? O kas bus su švietimu? Ar dar ilgai neįgaliesiems bus siūlomos tik specialiosios mokyklos ir profesinio rengimo programos? Kodėl iki šiol vos vienas kitas neįgalusis gali studijuoti aukštojoje mokykloje?

Teigiama, kad įtraukusis ugdymas Lietuvai per brangus. Taip, jis pareikalautų didelių pirminių investicijų, bet ar kas nors skaičiavo, kaip tai atsipirktų ateityje? Tikrai ne. Kažkodėl asmeninis asistentas mūsų valstybėje – prabanga. O kada tai taps ne prabanga, ne išimtimi, bet norma? Visas pasaulis jau suprato, kad sutrikusio intelekto asmenims labiausiai reikia daug įvairiapusių paslaugų, daug rūpestingų rankų, kad jie galėtų saugiai jaustis dienos centre, mokykloje, gatvėje, namuose. Tai vadinamosios „minkštosios“ priemonės, kurių poveikį labai sunku pamatyti plika akimi, įvertinti jų išliekamąją vertę, funkcionalumą.

Kai statėme ir gražinome darbo biržų pastatus, kai investavome labai daug milijonų į dideles socialinės globos įstaigas, ar pagalvojome, kiek šios investicijos pasiteisins? Ne, tik labai skubėjome „įsisavinti“ Europos socialinio fondo lėšas. Turime dabar gražių namų, brangios įrangos, bet kai kurie daugiaviečiai socialinių paslaugų

centrai vietos savivaldybėse vis dar neranda savo tikrosios paskirties...

Mes Lietuvoje labai mėgstame statyti, pirkti brangią įrangą, bet visiškai nesirūpiname investicijomis į žmogų. Kam berūpi sutrikusio intelekto asmenų, jų tėvų ar globėjų bendruomenės, specialistų ir socialinių darbuotojų mokymai? O didinti jų darbo užmokestį, socialinės šalpos pensiją ar kitas socialines išmokas? Šiems dalykams nuo bendrai dalijamo pyrago telieka trupiniai, geriausiu atveju plonytė riekelė. Labai gaila, kad praėjus dvidešimt septyneriems nepriklausomybės metams mes vis dar tyrinėjame galimybes, kuriame mistines metodikas ir kaip visada nukišame jas į stalčių... O naujų inovatyvių socialinio darbo praktikų bijome kaip velnias kryžiaus...

Negaliu nepasidalyti nerimu dėl Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pertvarkos. Klausimas vėl tas pats – ką norime keisti: formą ar turinį? Logiška būtų keisti turinį, peržiūrint vykdomas funkcijas, tobulinant darbuotojų veiklas, struktūrą. Baugina tai, kad ši reforma labai primena vykusią Švietimo ir mokslo ministerijoje, kai buvo panaikintas Specialiojo ugdymo skyrius, o visos jo funkcijos perduotos Bendrojo ugdymo skyriui ir praktiškai ministerijoje visus neįgaliųjų ugdymo klausimus dabar tvarko trys žmonės. Todėl ir nevyksta rimtesni pokyčiai švietimo sistemoje.

Labai neramu, kad įgyvendinant planuojamas reformas nenutiktų taip, kad neįgaliųjų klausimai eilinį kartą „paskęs“ visoje socialinės apsaugos sistemoje. Neįgalieji sudaro tik dešimt procentų bendrojo gyventojų skaičiaus, jie net ne rinkėjai, nes dalyvauti rinkimuose jiems trukdo nepritaikyta fizinė ir informacinė aplinka. Ši ne-

didelė, bet vis dėlto didžiausia gyventojų mažuma neturi žmogiškųjų ir finansinių galimybių oriai ir tinkamai atstovauti sau. Neįgaliųjų nevyriausybines organizacijos šiandien labai susilpnėjo, nes mažėja programinis finansavimas, o valdžios žmonės labai sėkmingai išnaudoja esamą padėtį, nes neorganizuotos ir susiskaldžiusios piliečių grupės nekelia realaus pavojaus jokioms valdžioms.

Šių metų gruodžio pradžioje Briuselyje rinkosi ketvirtasis Europos žmonių su negalia parlamentas. Jo darbe dalyvavo 800 neįgaliųjų asmenų, iš jų net 200 sutrikusio intelekto asmenų ir jų asistentų, kurie atstovavo tarptautinei organizacijai *Inclusion*

Europe. Beje, ir mes esame šios organizacijos nariai. Parlamentarai daug diskutavo apie ateinančius rinkimus į Europos parlamentą 2019 metais. Visi sutarė, kad kandidatais ir rinkėjais turi teisę būti VISI be išimties Europos Sąjungos valstybių piliečiai. Buvo patvirtintas manifestas ir rezoliucija dėl artėjančių rinkimų. Pagrindinis reikalavimas – pritaikyta fizinė ir informacinė aplinka visoms neįgaliųjų grupėms, įskaitant prieinamą informaciją lengvai suprantama kalba.

Tikiuosi, kad ramioju Advento laikotarpiu Jums pakako laiko apmąstyti tai, ką pavyko nuveikti šiais jau visai besibaigiančiais metais, ką reikėtų taisyti, kaip gyventi

ateityje. Kad laukdami Šv. Kalėdų stebuklo prisiminėte visus tuos, kurie buvo, yra ir bus šalia Jūsų, kurie savo darbais prisidėjo prie mūsų vaikų, prie mūsų šeimų ir visos bendruomenės gerovės. Ačiū visiems geros valios žmonėms, kurie supranta, kad yra kitoks gyvenimas, kitokie labai maži stebuklai. Linkiu visiems geros sveikatos, stiprybės, santarvės, šilumos, gausos namuose, šeimose ir artimųjų būryje. Noriu tikėti, kad pasaulyje, o ir Lietuvoje, sumažės skurdo, smurto, negandų, netiesos.

Šviesių, šiltų ir viltingų Jums visiems 2018 metų!

DANA MIGALIOVA
„Vilties“ asociacijos vadovė

MINTYS LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO ŠIMTMEČIUI ARTĖJANT...

ARTĖJA LIETUVOS VALSTYBĖS ŠIMTMETIS.

TODĖL DAŽNIAU PRISIMENAME SAVO ŠALIES ISTORIJĄ.

LIETUVA LABAI PRIKLAUSĖ NUO DIDELIŲ KAIMYNINIŲ VALSTYBIŲ.

KAIMYNINĖS VALSTYBĖS ENGĖ LIETUVĄ.

TODĖL MUMS IR ŠIANDIEN REIKIA BŪTI BUDRIEMS.

BET TURIME DRAUGIŠKAI BENDRAUTI SU KITOMIS VALSTYBĖMIS.

STENGTIS KITAS VALSTYBES PAŽINTI.

O KAIP MUMS SEKASI TVARKYTIS SAVO VALSTYBĖJE?

KAIP JOJE JAUČIASI NEĮGALŪS ŽMONĖS?

AR VALDŽIA SUPRANTA JŲ PROBLEMAS?

„VILTIES“ BENDRIJOS PIRMININKEI ATRODO, KAD VALDŽIAI NELABAI RŪPI NEĮGALIEJI.

KAD VALDŽIA NEĮSIKLAUSO Į NEĮGALIŲJŲ PASIŪLYMUS.

ŠIUO METU LIETUVOJE VYKSTA DAUG PERTVARKYMŲ.

TAI NĖRA BLOGAI.

BET VYKDANT PERTVARKYMUS REIKIA TARTIS SU ŽMONĖMIS.

ŽMONĖS TURI ŽINOTI, KAS IR KAIP KEISIS.

KAS BUS DAROMA JŲ LABUI?

ŠIANDIEN NEĮGALIESIEMS TRŪKSTA SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALIŠTŲ.

TAIP PAT GALIMYBIŲ MOKYTIS KARTU SU ĮGALIAISIAIS.

STUDIJUOTI AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE.

KITOSE EUROPOS VALSTYBĖSE VISA TAI YRA.

LIETUVOJE MANOMA, KAD TAI PER BRANGU.

BET NIEKAS NESKAIČIUOJA, KAIP TAI ATSIPIRKTŲ ATEITYJE.

SPECIALISTAI, DIRBANTYS SU NEĮGALIAISIAIS, GAUNA PER MAŽUS ATLYGINIMUS.

NORS JŲ DARBAS SUNKUS IR ATSAKINGAS.

NEĮGALIESIEMS STINGA PASLAUGŲ.

NORS TIK GAUDAMI REIKALINGAS PASLAUGAS JIE GALI GERAI JAUSTIS.

LIETUVOJE PASTATYTA DAUG DIDELIŲ GLOBOS ĮSTAIGŲ

UŽ EUROPOS SĄJUNGOS PINIGUS.

PRIPIRKTA DAUG BRANGIOS ĮRANGOS.

BET UŽMIRŠTAMAS DĖMESYS KONKREČIAM NEĮGALIAM ŽMOGUI.

ŠIUO METU LIETUVOS VALDŽIA NEPAKANKAMAI RŪPINASI

NEĮGALIŲJŲ REIKALAIS.

NEGAUDAMOS REIKIAMOS PARAMOS SILPNĖJA ORGANIZACIJOS, ATSTOVAUJANČIOS NEĮGALIŲJŲ INTERESAMS.

O EUROPOJE NEĮGALIEJI TURI DAUG TEISIŲ.

METŲ PABAIGOJE BRIUSELYJE POSĖDŽIAVO EUROPOS ŽMONIŲ SU NEGALIA PARLAMENTAS.

PARLAMENTARŲ SUSIRINKO NET AŠTUONI ŠIMTAI.

IŠ JŲ NET DU ŠIMTAI, TURINTYS INTELEKTO NEGALIĄ.
NEĮGALIEJI APTARĖ ARTĖJANČIUS RINKIMUS
Į EUROPOS PARLAMENTĄ.

ŠIE RINKIMAI ĮVYKS 2019 METAIS.

NEĮGALIŲJŲ ATSTOVAI TAIP PAT KELS
SAVO KANDIDATŪRAS.

NEĮGALIEJI REIKALAUJA JŲ REIKMĖMS
PRITAIKYTOS APLINKOS.

TAIP PAT INFORMACIJOS LENGVAI
SUPRANTAMA KALBA.

„VILTIES“ BENDRIJOS PIRMININKĖ TIKISI, KAD
PER ADVENTĄ JŲ VISI APGALVOJOTE
BESIBAIGIANČIUS METUS.

KAD PRISIMINĖTE VISUS ŽMONES, KURIE JUMS
BUVO GERI.

JI DĖKOJA VISIEMS, KAS SUPRANTA
NEĮGALIUOSIUS.

IR PRIMENA, KAD NEĮGALIESIEMS REIKIA NET IR
MAŽŲ STEBUKLŲ.

„VILTIES“ BENDRIJOS PIRMININKĖ LINKI VISIEMS
SVEIKATOS, STIPRYBĖS, LAIMĖS.

JI TIKISI, KAD SUMAŽĖS SKURDO IR NETEISYBĖS.

VISIEMS LINKI ŠVIESŲ, ŠILTŲ IR VILTINGŲ
2018 METŲ!

ESU **RIMANTĖ RINDZEVICIŪTĖ**.

GYVENU VILNIUJE.

ŠI VASARA MAN BUVO TRISDEŠIMTOJI.

LANKAU SUAUGUSIŲJŲ CENTRĄ „VILTIS“.

ŠIS CENTRAS – MANO ANTRIEJI NAMAI.

MAN LABAI PATINKA SKAITYTI IR KURTI.

O JAU GAMTOJE GALIU BŪTI IR BŪTI.

DŽIAUGIUOSI, KAD TURIU KAIMĄ.

KAIME LEIDŽIU VASARAS IR SAVAITGALIUS.

MŪSŲ SODYBĄ ĮRENGĖ MANO MYLIMAS TĖTIS.

TĖTIS, KURIO NETURIU JAU 15 METŲ.

KADANGI LABAI MYLIU GAMTĄ,

TAI IR KURIU DAUGIAUSIA APIE JĄ.

PERSKAITYKITE MANO EILĖRAŠTĮ.

GAL PATIKS...

KAI KŪRYBA SUTEIKIA SPARNUS

VAKARAS

KAI VAKARE SUSKAMBA MUZIKA ŽIOGŲ,
TU NEGALI NESIGĖRĖTI JA.

KAI VAKARE NUTYLA VĖJAS
IR ATPLAUKIA VAKARO VĖSA,

DŽIAUGIESI IR GROŽIESI JA.

O KAI ŽVELGI Į BESILEIDŽIANČIĄ SAULĘ
IR MATAI NUOSTABŲ VAIZDĄ DANGUJE,
TADA TAIP GERA – IKI AŠARŲ.

O KAI SAULEI UŽLEIDŽIA VIETĄ MĖNULIS
SU ŽVAIGŽDĖMIS DANGUJE,

TADA NESINORI DAUGIAU NIEKO ŠIAME GYVENIME,
TIK GROŽĖTIS, KALBĖTIS SU TAIS, KAS PALIKO ŠIĄ ŽEMĘ,
IR PRAŠYTI AUKŠČIAUSIOJO,

KAD IŠPILDYTŲ SLAPČIAUSIAS SVAJONES,
KAD PADĖTŲ TIEMS, KAM SUNKU,
KAD BŪTUME SVEIKI IR LAIMINGI.

NA DAUG DAUG KO DAR PAPAŠYTI.

TAIP IR NEPAMATAI,

KAIP PRADEDA ŠVISTI VĖL AUŠRA.

VĖL RYTAS,

VĖL DIENA SU NAUJAIŠ RŪPESČIAIS.

ESU **TOMAS PRATAŠIUS**.

GYVENU LABAI GRAŽIAME GAMTOS APSUPTAME ŠILGALIŲ KAIME.

MAN LABAI PATINKA FOTOGRAFUOTI.

FOTOGRAFUOJU NUO AŠTUNTOS KLASĖS.

MIELAI ĮAMŽINU SAVO GIMTOJO KRAŠTO PEIZAŽUS IR ŽMONES.

AŠ FOTOGRAFUOJU PEIZAŽUS, NES LIETUVOS PEIZAŽAI TIESIOG NUOSTABŪS.

MAN PATINKA ĮAMŽINTI LIETŲ, SAULĘ, GIEDRĄ, SNAIGES...

O LABIAUSIAI MĖGSTU FOTOGRAFUOTI SAULĖLYDŽIUS.

TURIU PRIKAUPĘS DAUG SAULĖLYDŽIŲ NUOTRAUKŲ.

MANO MOKYTOJAS A. VOREVIČIUS MAN PADĖJO RASTI DAUG INFOMACIJOS:

APIE FOTOGRAFIJOS MENĄ, ŽYMIUS LIETUVOS IR PASAULIO FOTOMENINKUS.

MENIŠKA FOTOGRAFIJA PRILYGSTA MENO KŪRINIUI.

STENGIUOSI SUSTABDYTAI AMIKIMIRKAI SUTEIKTI PRASMĘ.

O LAPKRIČIO 21 D. VILNIUJE, NEĮGALIŲJŲ REIKALŲ DEPARTAMENTE BUVO SURENGTA MANO FOTO NUOTRAUKŲ PARODA.

SAULĖLYDŽIO VAIZDAI NUOTRAUKOSE LABAI PATIKO PARODOS DALYVIAMS.

O MANE YPAČ PRADŽIUGINO DOVANOS IR LINKĖJIMAI SULAUKTI TOLIMESNĖS KŪRYBINĖS SĖKMĖS.

ESTIJOS IR SUOMIJOS PARTNERIŲ PATIRTYS

Nuo 2017 metų rugsėjo „Vilties“ bendrija kartu su partneriais iš Estijos ir Suomijos vykdo projektą „Partnerystės vaidmuo nacionaliniame darniame vystymesi“, kurį finansuoja Šiaurės Ministrų Taryba.

Šį lapkritį grupė „Vilties“ bendrijos ir viešosios įstaigos „Vilties akimirka“ atstovų dalyvavo susitikimuose su projekto partneriais Estijos sostinėje Taline ir Suomijos Tamperės mieste, kur susipažino su šių šalių įstaigomis, teikiančiomis paslaugas asmenims, turintiems proto negalią.

 Nordic Council of Ministers
Office in Lithuania

 Tugiliisu

 KEHITYSVAMMAISTEN
PALVELUSÄÄTIÖ

Nuo 2002 metų „Tugiliisu“ organizacija teikia savarankiško gyvenimo palaikymo paslaugas erdviame privačiame name Talino pakraštyje devyniems neigaliems suaugusiems, neturintiems tėvų ir norintiems gyventi savarankiškai įprastoje aplinkoje. Ilgametė šios organizacijos vadovė Agne Raudmees vadovauja ir Estijos neįgaliųjų tėvų asociacijai „Viamukad“, turinčiai 15 asocijuotųjų narių. „Tugiliisu“ organizacija perka nekilnojamąjį turtą ir įrenginėja grupinio gyvenimo namus arba

pritaiko butus savarankiškam neįgaliųjų gyvenimui.

Mes lankėmės trijų kambarių bute, kuriame gyvena trys neįgalieji. Kiekvienas turi po savo kambarį. Jiems padeda tvarkytis „Tugiliisu“ organizacijos darbuotojai. Netrukus po remonto jaukiame vieno kambario bute apsigyvens dar vienas neįgalusis. Taip realiai įgyvendinama Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostata dėl savarankiško gyvenimo ir neįgaliųjų integracijos į visuomenę.

„Tugiliisu“ organizacijoje gali dirbti jaunuoliai, kurie pasirinko alternatyvią karinę tarnybą, taip pat studentai: praktikantai ir savanoriai. Pagrindinis reikalavimas – sąžiningumas ir darbštumas. Darbuotojai teikia konsultacijas, rengia mokymus, dalyvauja įvairiuose projektuose. Jau tapo tradicija kartą per mėnesį kviestis į svečius garsius aktorius, dainininkus ir būtinai namo kaimynus. Labai vertinga paslauga – mokymai ir konsultacijos darbo biržų darbuotojams ir darbdaviams, kaip bendrauti su asmenimis, turinčiais proto negalią.

Dar mes lankėmės *Astangu* reabilitacijos, inovacijų ir įdarbinimo centre. Šiame centre daugiau nei 20 metų teikiamos reabilitacijos paslaugos specialiujų poreikių žmonėms: vertinamos jų mokymosi ir įsidarbinimo galimybės, teikiamos konsultacijos dėl aplinkos pritaikymo. Bendras šių paslaugų tikslas – parengti klientus darbiniam gyvenimui, plėtojant darbo įgūdžius ir gebėjimus. *Astangu* centre veikia parduotuvė, prekiaujanti centro klientų rankdarbiais. Malonu, kad šis centras bendradarbiauja su Vilniaus Valakupių reabilitacijos centru.

Mūsų partneris Suomijoje – *Kehitys-vammaisten Palvelusäätiö* (KVPS) – paslaugas kuriantis ir teikiantis fondas, kuriam vadovauja neįgaliųjų žmonių tėvai. Šio fondo tikslas – kurti naujas inovatyvias paslaugas, gerinančias neįgaliųjų ir jų šeimų gyvenimo kokybę. O pagrindinės veiklos kryptys: laikinojo atokvėpio tarnybų pa-

slaugos, savarankiško gyvenimo namų steigimas, užimtumo organizavimas. Paslaugos planuojamos atsižvelgiant į vietos ir atskirų paslaugų vartotojų poreikius. Pagrindinį finansavimą KVPS gauna iš savivaldybių už paslaugų teikimą, taip pat iš Socialinės gerovės ir sveikatos organizacijų finansavimo centro. Paslaugos labai įvairios ir lanksčios, pavyzdžiui: neįgalūs gali būti prižiūrimas įstaigoje arba namuose kartu su įgaliais broliais ar seserimis, taip pat šeimoms sudaromos galimybės burtis ir prižiūrėti vienoms kitų vaikus ir pan. Gana gerai išvystytos ir socialinio taksi paslaugos. Neįgalieji naudojami jomis nemo-

kamai. Labai atsižvelgiama į neįgaliųjų pasirinkimo laisvę. Jie gali lankyti įvairius dienos centrus, rinktis norimas veiklas.

Įdomu buvo dalyvauti „filmo terapijoje“ ir stebėti, kaip neįgalieji patys montuoja filmus, parenka garso takelius, analizuoja epizodus, įkūnija skirtingus veikėjus. O muzikos centre mes patys galėjome muzikuoti ir tai mums suteikė daug smagių emocijų.

Dabar labai laukiame Estijos ir Suomijos partnerių apsilankymo Lietuvoje 2018 metais!

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS „VILTIES AKIMIRKA“
INFORMACIJA

ĮTRAUKUSIS UGDYMAS: UGDYMO ĮSTAIGA – ŠEIMA – VAIKAS

Šių metų gruodžio 5 dieną „Šilutės Vilties“ bendrija surengė konferenciją, skirtą įtraukiojo ugdymo problemoms, ir taip paminėjo bendrijos veiklos 25-metį, kad būtų pasiruošusi naujiems iššūkiams ir galėtų sėkmingai dirbti neįgaliųjų labui.

Konferencijoje dalyvavo rajono savivaldybės atstovai, švietimo darbuotojai, pedagogai, tėvai, nevyriausybinų organizacijų atstovai. Konferencija vyko Šilutės savivaldybės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos konferencijų salėje, kurią papuošė paroda „Skulptoriai Lietuvos tūkstantmečiui“. Konferencijos darbas prasidėjo „Šilutės Vilties“ bendrijos teatro kolektyvo „Žvaigždės“ spektakliu „Anuomet Šilutėje“ (pagal H. Zudermano raštus). Miniatiūra, kurioje atspindėjo Šilutės miesto atsiradimo istorija.

Ižangos žodį tarė „Šilutės Vilties“ bendrijos pirmininkė Eglė Paulauskienė. Ji pasveikino gausius konferencijos dalyvius, pasidžiaugė, kad tema aktuali ir diskutuotina, palinkėjo produktyvaus darbo. Konferencijos dalyvius sveikino rajono mero pavaduotojas Algis Bekeris, kuris taip pat pabrėžė konferencijos temos aktualumą, pasveikino „Šilutės Vilties“ bendriją su jubiliejumi, įteikė simbolinę dovaną.

Pagrindinį pranešimą „Žmogus ir (ne)galia“ skaitė Šiaulių universiteto Specialiosios pedagogikos katedros profesorė Stefanija Ališauskienė. Ką reiškia „kitoks“ žmogus? Kas yra negalia? Ką patiria žmogus, patekęs į negalios situaciją? Ar ugdyti visus vaikus kartu gera mintis? Tai tik dalis klausimų, kuriuos iškėlė pranešėja. Ji taip pat apžvelgė inkluzinio ugdymo principus: prieinamumą, dalyvavimą, individualizavimą, diferencijavimą, pozityvius santykius, koordinuotą švietimo pagalbą, bendradarbiavimą su tėvais, komandinį darbą, ugdymo įstaigos vadovo atsakomybę. Profesorės nuomone, mokyklos vis dar renkasi mokinius. Skirsto juos į „tinkamus“ ir „netinkamus“ mokyklai. „Kiekvieno pedagogo tikslas ir pareiga turėtų būti mokyti vaikus, kurie yra. Ne tuos, kuriuos norėtų mokyti, ir ne tuos, kuriuos yra įprate mokyti“. Šia mintimi savo pranešimą baigė profesorė S. Ališauskienė.

Šilutės rajono švietimo skyriaus Ugdymo kokybės poskyrio vyriausioji specialistė Vida Nemanienė skaitė pranešimą apie mokinių, turinčių specialiųjų poreikių, įtraukiojo ugdymo galimybes mūsų rajone. Ankstyvosios reabilitacijos centras teikia jiems psichologo, logopedo, socialinio darbuotojo, kineziterapeuto, masažuotojo paslaugas. Rajone veikia ikimokyklinio ugdymo įstaigos, bendrojo ugdymo įstaigos ir specialioji mokykla, kurią lanko 62 vaikai, Švietimo pagalbos tarnyba. Pranešėja pažymėjo, kad rajone trūksta specialistų: logopedų, specialiųjų pedagogų, psichologų. Jie atvyksta iš kitų mokyklų, Klaipėdos. Bet to nepakanka kokybiškai pagalbai užtikrinti. V. Nemanienės teigimu, būtent „mokykla turi tiktai vaikui, o ne atvirksčiai: vaikas – mokykla“.

Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnybos specialioji pedagogė Daina Jucikaitė kalbėjo apie šios institucijos vaidmenį įgyvendinant įtraukujį ugdymą. Pranešėja supažindino konferencijos daly-

vius su tarnybos funkcijomis ir teikiamomis paslaugomis. Anot D. Jucikaitės, įtraukusis ugdymas reikalauja iš pedagogų didelės stiprybės, laiko, energijos, kūrybingumo ir lankstumo, šiuolaikiško požiūrio į mokymą ir mokymąsi. Būtent nuo pedagogo ryšio su ypatingu vaiku labai priklauso šio vaiko santykis su kitais vaikais.

Šilutės M. Jankaus pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui Dalia Šiaudvytienė dalijosi mokinių, turinčių specialiųjų poreikių, integravimo į bendrojo lavinimo mokyklą patirtimi ir ypatumais. Apie mokinių, turinčių specialiųjų poreikių, ugdymą, pasiekimus ir problemas taip pat kalbėjo Šilutės Žibų pradinės mokyklos mokytoja Silvija Vasiliauskienė. Sunkumus, kurie iškyla pedagogams, ugdantiems šiuos mokinius, analizavo Šilutės Vydūno gimnazijos mokytoja, rajono savivaldybės tarybos narė Sandra Tamašauskienė. Pasitelkusi kolegų išsakytas mintis, pranešėja apibendrino sunkumus, su kuriais susiduria mokytojai, ir pagalbos apimtį, kad ugdymas būtų kokybiškas.

Konferencijoje dalyvavo ir pranešimą skaitė dvi Vydūno gimnazijos mokinės: Rimantė Macijauskaitė ir Kristina Juzelėnaitė. Merginos atstovavo Lietuvos moksleivių sąjungos Šilutės skyriui. Jų dėmesio centre atsidūrė požiūris į kitokį žmogų, santykis su juo. Jos taip pat pristatė projektą „Emocija+“. „Elkis su kitais taip, kaip norėtum, kad kiti elgtųsi su tavimi“, – apibendrino merginos.

Pranešimą „Specialiųjų poreikių mokinių ugdymas: galimybės, tarpdalykiniai ryšiai, gyvenimiška patirtis“ skaitė Rusnės specialiosios mokyklos vyresniosios mokytojos Dijana Alsienė, Nijolė Guntarskienė; mokytojos metodininkės Laima Lelėnienė, Estera Žilivienė. Mokytojos pristatė savo ugdytinių veiklą, pasiekimus.

Konferencijos dalyvius labai sudomino viešnios iš Vilniaus, VŠĮ „Informacijos kaupimo ir sklaidos centras“ direktorės, Lietuvos strikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ projektų vadybininkės Jurgitos Solodskienės pranešimas „Visos dienos mokyklos modelis, kaip pagalbos šeimai priemonė“. Pranešėja aiškino, kaip toks modelis veiktų, kokios paslaugos būtų teikiamos mokiniams, turintiems specialiųjų poreikių, pasidalijo gerąja užsienio patirtimi šioje srityje.

„Kaip mes kuriame stebuklą“ – tokia buvo ilgametės „Šilutės Vilties“ bendrijos teatro grupės režisierės, Šilutės Pirmosios gimnazijos mokytojos Jolitos Ežerinskės tema. Pranešėja papasakojo apie savo darbo patirtį, pasidžiaugė pasiektais rezultatais, buvimu kartu. Padėjo visam būriui pagalbininkų, nes tik bendromis pastangomis galima pasiekti užsibrėžtų tikslų. „Mes tiesiog draugai, kartu pasitariame, kartu sprendžiame, kartu darome“, – tvirtino režisierė. Argi bereikia geresnio integracijos pavyzdžio?

Konferencija užsitęsė, nes magėjo aptarti daugybę temų, dalytis patirtimi, pasiekimais, atvirai kelti aktualias problemas. Aki vaizdu, kad dialogas tarp vadovų, pedagogų ir tėvų yra minimalus, o neretai jo išvis pasigendama. Katastrofiškai trūksta mokytojų padėjėjų, o esamiems stinga kompetencijos. Mokymosi bazė keičiama nepakankamai. O sunkiausia pakeisti politikų, valdininkų, tėvų, bendruomenės požiūrį, nors visiems seniai reikėjo suvokti, kad „šeima ir mokykla buvo ir bus svarbiausi kiekvienos asmenybės socializacijos institutai“.

Geros mokyklos koncepciją privalu papildyti įtraukiojo ugdymo principais. Svarbu įgyvendinti kiekvieno vaiko teisę mokyti nepatiriant diskriminacijos. Pedagoginiu meistriškumu ir įvairove grįstas kokybiškas ugdymas ir padėtų tinkamai to siekti.

BIRUTĖ BUDRIKIENĖ
„Šilutės Vilties“ bendrijos tarybos narė,
konferencijos organizatorė ir moderatoriė

ASMENINIO ASISTENTO PASLAUGOS – PRABANGA AR BŪTINYBĖ?

„Vilties“ bendrijos iniciatyva šių metų lapkričio 20 dieną Lietuvos Respublikos Seime įvyko konferencija, skirta asmeninio asistento poreikiui ir svarbai neįgalųjų gyvenime aptarti.

Ši aktuali konferencija subūrė daug pranešėjų ir klausytojų iš visos Lietuvos. O viešosios įstaigos „Vilties akimirka“ Dienos užimtumo programos dalyviai Vilūnė Šimkutė ir Vitalijus Filipenko tapo pagrindiniais konferencijos pranešėjais. Jiems talkino įstaigos darbuotojai Andrius Šleivys ir Alicija Volynec. Jaunuoliai dalijosi savo asmenine patirtimi, svajonėmis ir pabrėžė, kad asmeninio asistento paslaugos yra jų savarankiško gyvenimo sėkmės laidas, kad šios paslaugos jiems reikalingos kiekviename žingsnyje, ne tik dienos metu, bet ir naktimis, tai pat savaitgaliais.

Sužinoję, kad yra pakviesti skaityti pranešimą, Vitalijus ir Vilūnė labai jaudinosi, nes atstovavimas ne tik sau, bet ir daugybei panašaus likimo žmonių iš visos Lietuvos, jiems pasirodė labai atsakingas uždavinys. Kita vertus, jaunuoliai džiaugėsi galimybe atvirai prabilti apie problemas, su kuriomis susiduria savo kasdienybėje, girdint valdžios atstovams ir paskatinti juos įsisauginti, kas pasikeistų neįgalųjų gyvenime, jeigu jiems taptų prieinama asmeninio asistento pagalba.

Vitalijui didelį įspūdį paliko didžiulė Seimo konferencijų salė erdvė. Nors vaikas labai nerimavo, lydintys darbuotojai padėjo

jam susikaupti ir sėkmingai perskaityti pranešimą. O Vilūnę nuoširdžiai sujaudino socialinės apsaugos ir darbo ministro Lino Kuraičio šiltas pasisveikinimas ir drąsinantys žodžiai prieš konferenciją. Mergina šiam svarbiam savo gyvenimo įvykiui ruošėsi labai atsakingai: apmąstė temą, pasirašė kalbą. Ir nors iš pradžių jaudulys beveik užspaudė žadą, o „visos raidės susimaišė“, ji vis dėlto atrado savyje jėgų deramai atstovauti neįgaliems žmonėms, kurie nori jaustis lygiaverčiais bendruomenės nariais. Tiesa, Vilūnė nelabai tiki, kad valdžios priimami sprendimai ir visuomenės požiūris pasikeis greitai.

Norime padėkoti konferencijos rengėjams už suteiktą galimybę išsakyti savo nuomonę tiems, kurie priima sprendimus. Labai svarbu, kad valdžios atstovai ne vien žinotų, kad kažkur kažkam reikia pagalbos, bet pamatytų konkrečius žmones, išgirstų jų svajones ir lūkesčius.

Tad su viltimi laukiame pokyčių ne po dešimties metų, bet jau dabar, jau šiandien...

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS „VILTIES AKIMIRKA“ INFORMACIJA

40 METŲ, ATIDUOTŲ NEĮGALIEMS VAIKAMS

Šių metų spalį Plungės specialiojo ugdymo centras atšventė gražų ir prasmingą jubiliejų – jau keturiasdešimt metų šioje įstaigoje mokomi ir lavinami vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių. Per tą laiką keitėsi santvarkos, vertybės, požiūris į neįgalius suaugusiuosius ir vaikus. O kiek kartų kito planai, programos ir ugdymo koncepcijos, net apsaukti sunku...

Mūsų centro istorija atspindi specialiojo ugdymo pokyčius Lietuvoje. Pirmųjų mokinių, kurie 1977 metais peržengė tuo metu pagalbinę mokykla vadintos ugdymo įstaigos slenkstį, bėdos šių dienų požiūriu nebuvo didelės. Jei vaikai nesugebėdavo per keletą metų įsisavinti bendrosios mokyklinės programos, jie būdavo pristatomi

komisijai ir neretai nukreipiami į pagalbines mokyklas. Tokie vaikai paprastai turėdavo nežymių intelekto, elgesio ar emocijų sutrikimų, bet neretai atsidurdavo savotiškame užribyje ir tiesiog dėl motyvacijos stokos ar problemų šeimoje. Beveik visi jie gyvendavo mokyklos bendrabutyje, gaudavo nemokamą maitinimą, net ir tiems laikams kuklius „valdiškus“ drabužius.

Vaikai, kurie dėl raidos problemų nesugebėdavo išmokti skaityti (dažniausiai turintys žymų ar vidutinį intelekto sutrikimą arba kompleksinį raidos sutrikimą) būdavo „nurašomi“ kaip nemokytini ir į pagalbines-internatines mokyklas patekti negalėjo. Tėvams telikdavo dvi galimybės: arba imti pašalpą ir užsidaryti su vaiku namuose, arba atiduoti vaiką visiškai valstybės globai į specialiuosius globos namus. Ten vaikai nebuvo ugdomi, o tik prižiūrimi panašiomis į ligoninės sąlygomis.

Net ir tais sudėtingais laikais Plungės pagalbinė-internatinė mokykla turėjo gerą vardą šalyje, ją vertino mokinių tėvai. Mokyklos pedagogai nuoširdžiai stengėsi pagerinti vaikų buitį, psichologiškai palaikyti savo ugdytinius. Darbas pasirodė nelengvas: dvidešimties mokinių klasėse nebuvo nė kalbos apie mokytojų padėjėjus. Mokyklą taip pat lankė tėvų globos netekę vaikai, kurių užimtumui ir savaitgaliais, ir atostogų metu tekdavo rūpintis pedagogams.

Prasidėjus atgimimui, kai ėmė keistis požiūris į specialųjį ugdymą, o Vilniuje įsikūrė „Vilties“ bendrija, Plungės (tada jau specialioji) mokykla taip pat viena pirmųjų Lietuvoje 1991 metais įsteigė lavinamąją klasę iki tol „nemokytiniais“ laikytiems vaikams, turintiems vidutinį ir žymų intelekto sutrikimą. O po poros metų žengė dar vieną išskirtinį žingsnį – atvėrė duris vaikams, turintiems kompleksinę negalią. Iniciatyvių Plungės tėvelių dėka mokykloje atsirado vietos net tik turintiems autizmo spektro sutrikimą ar Dauno sindromą, bet ir nevaikštantiems, sunkios kompleksinės negalios vaikams. Tai buvo tikrai drąsus žingsnis, nes tokie vaikai Lietuvoje iki tol buvo ugdomi tik keliuose specialiuosiuose centruose. Neturėjome nei pritaikytų programų, nei mokymo planų. Visa tai, taip pat pritaikytą aplinką, kūrė pats mokyklos kolektyvas. Pedagogai aktyviai dalyvaudavo mokymuose, konferencijose, patys organizuodavo seminarus kolegoms.

Nuo 2014 metų rugsėjo pirmosios dienos Plungės specialioji mokykla tapo Plungės specialiojo ugdymo centru. Prieš tai keletą metų dalyvavome Europos Sąjungos projekte „Specialiųjų poreikių asmenų ugdymo(si) formų plėtra“. Šis projektas suteikė mums galimybę pritaikyti mokymosi

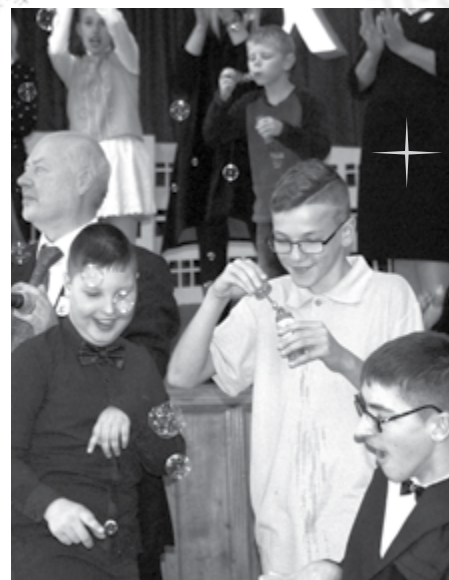
aplinką neįgaliesiems, o mokyklos pedagogams – dalyvauti tarptautiniuose mokymuose Lietuvoje ir kitose Europos šalyse, skirtuose darbo su vaikais, turinčiais autizmo spektro sutrikimų, ypatumams. Štai jau trejus metus Plungės specialiojo ugdymo centras ugdo vaikus, turinčius įvairių raidos sutrikimų, ir specializuojasi vaikų, turinčių autizmo spektro sutrikimų, mokyimo srityje, taip pat konsultuoja šeimas ir kitų ugdymo įstaigų pedagogus.

Laikas parodė, kad mūsų įstaigoje dirbo ir dirba žmonės, pasiruošę padėti silpniausiems visuomenės nariams – sutrikusios raidos vaikams, kartu su tėvais atrasti, ugdyti ir puoselėti jų gebėjimus. Galime didžiuotis ir mokyklos vadovais, kurie gebėjo burti kolektyvą, ragino kiekvieną darbuotoją sąžiningai atlikti savo pareigas. Nuo mokyklos įkūrimo Plungės švietimo bendruomenė žinojo, kad šiai įstaigai vadovauja tokie puikūs mūsų krašto pedagogai kaip šviesios atminties Leonas Šiaulys, Adomas Zaborskis, dabartinis direktorius Rimantas Gentvilas.

Taigi 2017 metų spalio 20 dieną visas mokyklos kolektyvas, tėvelių atstovai ir gausus būrys svečių susirinko į gražią šventę. Vadovaujami mokytojos metodininkės Jurgitos Arlauskienės, kitų centro darbuotojų, puikią meninę programą parodė centro ugdytiniai. Ilgiausiai dirbanti mokytoja metodininkė Loreta Kerpauskienė pristatė visus keturis mokyklos gyvavimo dešimtmečius, komentavo Gražinos Kurmienės sukurtus filmukus apie mokyklos gyvenimą. Buvo smagu matyti džiaugsmu spindinčias vaikų akis, patirti, kad pasirodymo dalyviai, centro ugdytiniai, ne tik dalyvauja, bet ir skina laurus respublikiniuose konkursuose, tokiuose, kaip „Dainų dainelė“. Šio konkurso dalyvė Vilmantė dėkojo savo mokytojai ir mokyklai už jos, kaip dainininkės, talento atskleidimą, galimybę dalyvauti konkurso baigiamajame koncerte.

Mažasis talentas Deividukas nemokėjo savo jausmų išreikšti žodžiais, bet jo švytinčios akys ir laiminga šypsena buvo pakankamai iškalingos. Visi šventės dalyviai jam nuoširdžiai palinkėjo sėkmės neįgaliųjų draugijos „Guboja“ organizuojamame Žemaitijos regiono vaikų ir jaunimo konkurse „Perliukai 2017“. Ir ne veltui. Deividukas ne tik laimėjo šiame konkurse pirmąją vietą, bet ir pelnė ypatingą prizą – galimybę pasirodyti su saksofonininku Dainiumi Praspaliausku.

Sužavėjo šventės dalyvius dviejų pasitemusių džentelmenų vežimėliuose, Jono ir Edvino, šokis su mokyklos gražuolėmis ir jų mokytoja Daina Tamulioniene. O kur dar stulbinanti tos pačios mokytojos vadovaujamos breiko grupės energija! Salė ne-

gailėjo plojimų ir žymių negalią turinčių aktorių paruoštai dainai-spektakliukui „Du gaideliai“, taip pat būgnininkams ir skudutininkams.

Šventės dalyvius sveikino tėveliai, buvusi mokinė, savivaldybės atstovai, visų Plungės švietimo įstaigų vadovai, Plungės „Lions“ klubo atstovai, taip pat iš toliau atvykę kolegos – Panevėžio „Šviesos“ specialiojo ugdymo centro ir Švėkšnos „Diemedžio“ ugdymo centro delegacijos.

Plungės specialiojo ugdymo centro direktorius Rimantas Gentvilas dėkodamas sakė, kad bėgdami dešimtmečiai paliečia ir žmones, ir pastatus. Pastarieji sensta, o net ir kelis dešimtmečius dirbantys mokyklos darbuotojai išlieka energingi, kūrybingi, myli vaikus ir savo darbą. O tai nelengva, nes jiems tenka būti ir pedagogais, ir medikais, ir socialiniais darbuotojais. Mokyklos administracija, savivaldybė pagerbė padėkomis ilgai ir nuoširdžiai Plungės specialiojo ugdymo centre dirbančius žmones.

Jubiliejinė šventė sulaukė ir garbių svečių iš Lietuvos Respublikos Seimo. Susirinkusiuosius sveikino, jų darbo prasingumą įvertino Seimo nariai Jurgis Razma ir Jonas Varkalis. Jurgis Razma išreiškė susirūpinimą, kad pagal esamus planus iki 2020 metų ketinama uždaryti 70 procentų dabar veikiančių specialiųjų įstaigų. Gerbiamo Seimo nario manymu, šio proceso nereikėtų skubinti, kad nebūtų pakenkta pažeidžiamiausiems Lietuvos vaikams.

O pasakojimą apie mums labai brangią šventę norėtųsi baigti svečio, Panevėžio „Šviesos“ specialiojo ugdymo centro direktoriaus Petro Leikausko žodžiais: „Mes gyvuosime tol, kol būsime reikalingi mūsų vaikams ir visuomenei“.

NIJOLĖ JACKŪNIENĖ

Plungės specialiojo ugdymo centro mokytoja metodininkė

ŠYPSOKIS GYVENIMUI IR JIS ŠYPSOSIS TAU

Panevėžio jaunuolių dienos centre lygiai prieš metus startavo nauja veikla – fotografija ir pasirodė, kad tai puikus būdas pasinerti į fantazijos pasaulį, atskleisti save, reikšti mintis, žaisti ir eksperimentuoti atrandant vidinę ramybę. Nenuostabu, kad visi centro lankytojai labai susidomėjo šia veikla ir neribotomis jos galimybėmis.

Mintis supažindinti centro lankytojus su šia patrauklia veikla kilo mums – Irmai Morkuckienei ir Kasparui Vaičeliui. Nesame fotografijos profesionalai, tik mėgėjai, dar mokomės šio meno lankydamiesi kursus, dalyvaudami bendruose užsiėmimuose su profesionalais.

Fotografijos mėgėjų grupėje „Blykštė“ jaunuoliai susipažįsta su fotomenininkais, kurie savo darbuose skirtingai perteikia erdvę, skirtingai mato ir jaučia grožį, skirtingai atskleidžia save ir kalbina žiūrovus. Jie semiasi patirties ir mokosi fotografijos meno subtilių iš Liucijos Karalienės, Stanislovo Bagdonavičiaus, Sigito Laurinavičiaus, Valentino Pečinino, Žilvino Kropo. Džiugu, kad sužinoję apie naują mūsų centro jaunuolių pomėgį bendradarbiauti pasisiūlė ir kiti miesto fotomenininkai.

Fotografas Stanislovas Bagdonavičius aiškino jaunuoliams, kad nėra tikslių taisyklių, kaip fotografuoti, kas turi būti svarbiausia. „Kiekvieno žmogaus supratimas yra vis kitoks ir tik jis pats geriausiai žino, ką nori pavaizduoti ir kaip. Tad imi fotoaparatai į rankas ir eini ieškoti akiai gražaus kadro.“

Su fotomeno istorija ir stiliais vykome susipažinti į Šiaulių fotografijos muziejų, dažnai lankomės įvairiose parodose, lyginame fotografų darbus, juos aptarinėjame. Jaunuolių dienos centre įkūrėme tikrą fotografijos studiją. Per pirmuosius veiklos metus išmokome nusistatyti fotoaparataus parametrus, tinkamai naudotis įranga. Ateities planuose – išmokyti naudotis foto nuotraukų koregavimo programa.

Matydami, kokį malonumą cente lankytojams teikia fotografavimas, kaip jie domisi šiuo menu, kaip ieško savitų kadro, centro vadovai nusprendė pasidalyti gražia patirtimi su kitomis panašiomis įstaigomis, sudominti jas šiuo puikiu laisvalaikio leidimo būdu.

Todėl sumanė fotografijos konkursą „Šypsokis gyvenimui“, kviesdami neįgaliuosius nebijoti eksperimentuoti, ieškoti ir, žinoma, atrasti. Sulaukėme 36 nuotraukų, iš kurių atrinkome 12 ir pristatėme šių metų gruodžio 4 dieną mūsų centre surengtoje parodoje. Šią parodą skyrėme Tarptautinei neįgaliųjų dienai paminėti.

Pasak fotomenininko Stanislovo Bagdonavičiaus, nelengva išrinkti gražiausią, įspūdingiausią nuotrauką, nes sunku „jausti“ autoriaus akimis. Vis dėlto didžiausią žiūrovų pripažinimą pelnė Ramunės Šimkutės iš Kuršėnų dienos centro sutrikusio intelekto asmenims nuotrauka „Jūros piešinys“ ir Ievos Danilevičiūtės iš Jonavos rajono neįgaliųjų veiklos centro nuotrauka „Rudens juostelė“.

Sužinoję apie fotografijos konkursą, noriai prie jo dovanėlėmis prisidėjo odontologijos klinika „Dentas“, prekybos centras „Varlė.lt“, UAB „Eurostatybos grupė“, Seimo narys Bronislovas Matelis ir Egidijus Gaidamavičius. Dėkui šiems rėmėjams, kad visi konkurso dalyviai gavo apdovanojimus. Į parodą „Šypsokis gyvenimui“ atvyko gražus konkurso dalyvių būrys iš Jonavos rajono neįgaliųjų veiklos centro. Mūsų centro fotostudijoje jie turėjo galimybę pasijusti ne tik modeliais, bet ir fotografais. Svečiams parodėme studijos įrangą, mokėme ją naudotis, pajusti nuotraukų daromą poveikį. Tad po saldžių vaišių ir kalbų pasinėrėme visi į „Linksmąją fotoseciją“, kurią nuolat lydėjo smagus juokas.

Atvažiuokite į svečius ir jūs. Pamatysite, kad pas mus linksma ir norisi šypsotis gyvenimui!

IRMA MORKUCKIENĖ

Panevėžio jaunuolių dienos centro socialinė darbuotoja

„(NE)VIENI“ ŠOKYJE IR GYVENIME

Panevėžio jaunuolių dienos centre jau dešimt metų gyvuoja šokių veiklos grupė „(Ne)vieni“. Tarsi atiduodama duoklę savo pavadinimui, ji noriai dalyvauja įvairiuose šokių renginiuose, dalijasi savo gebėjimais ir mielai perima gerą patirtį.

Šokis mūsų centre jau seniai tapo viena iš meninės veiklos sričių, stiprinančių fizines jėgas, ištvermę, valią, ryžtą, atsakingumą, lavinančių estetinį skonį. Tai neišsenkamas sveikatos, kūno grožio, jėgos, grakštumo šaltinis. Mūsų jaunuoliai džiaugiasi turėdami galimybę dalyvauti šokių veikloje, atsipalaiduoti, mokytis vis naujų žingsnelių, tobulinti juos. Šiuo metu centre populiariausi „Hiphop“ stiliaus šokiai, atveriantys plačias saviraiškos galimybes. Kai ku-

riems jaunuoliams ištis lengviau sekasi perteikti savo išgyvenimus ir nuotaikas, ne žodžiais, bet kūno kalba.

Mes dažnai sulaukiame kvietimų dalyvauti kitų įstaigų organizuojamuose šokių renginiuose. Labai džiaugiamės galėdami parodyti savo sukurtus šokius kitiems. Šiais metais smagiai leidome laiką aerobikos čempionate Šeduvoje ir aštuntajame Panevėžio miesto vasaros festivalyje „Susitikime penktadienį“, kurio metu miesto bendruomenei pristatėme „Hiphop“ stiliaus šokius, pelnėme aplinkinių dėmesį ir pripažinimą.

Mūsų centre didelis dėmesys skiriamas sveikai gyvensenai. Dalyvaudami projektuose „Sveikos gyvensenos virusas“ ir „Spalis – sveikatos stiprinimo mėnuo Panevėžyje“, šokių veiklos grupės nariai patyrė daug teigiamų emocijų ir ne mažiau suteikė jų kitiems. Taip pat aktyviai įsijungė į Panevėžio „Šviesos“ specialiojo ugdymo centro organizuotą netradicinę aerobikos veiklą: dalijosi savo patirtimi, noriai mokėsi iš kitų.

O savo bendruomenę mūsų šokėjai ne tik nuolat stebina puikiais pasirodymais, bet ir stengiasi įtraukti į šokio sūkurį. Mums puikiai pavyko įgyvendinti „Pertraukėles su šokiu“, kurių metu šokome visi kartu, stengdamiesi atsipalaiduoti po veiklą. Taip pat vieną vasaros dieną paskyrėme tik šokiui. Šią aktyvią dieną šokio

teikiamą džiaugsmą patyrė visi mūsų centro lankytojai. Ieškodami naujų įspūdžių ir patirčių pradėjome bendradarbiauti su šokių studija „Šokių oazė“.

Kiekvieną savaitę du rytai visiems mūsų centro lankytojams prasideda... šokio žingsneliu. O tie, kuriems šokis tapo ypatingą malonumą teikiančiu užsiėmimu, kiekvieną ketvirtadienį susitinka pasikartoti įsisavintų šokių ir mokytis naujų. Juk prieš akis dar tiek neįmintų šokio paslapčių!

SANTA JERMAČKOVA IR EGLĖ MILIŠKEVIČIENĖ
Panevėžio jaunuolių dienos darbuotojos, atsakingos už šokių veiklą

ŠYPSOKIS GYVENIMUI IR JIS ŠYPSOSIS TAU

PANEVĖŽIO JAUNUOLIŲ DIENOS CENTRO LANKYTOJAI LABAI SUSIDOMĖJO FOTOGRAFAVIMU.

PRIEŠ METUS JIE ĮKŪRĖ FOTOGRAFIJOS MĖGĖJŲ GRUPĘ.

SAVO GRUPĘ JIE PAVADINO „BLYKSTĖ“.

PANEVĖŽIO FOTOMENININKAI SUTIKO PADĖTI JAUNUOLIAMS.

JIE AIŠKINO, KAIP REIKIA FOTOGRAFUOTI.

KIEKVIENAS ŽMOGUS SAVITAI MATO PASAULĮ.

TODĖL TURI PATS PASIRINKTI, KAS JAM GRAŽU.

KĄ VERTA ĮAMŽINTI NUOTRAUKOSE.

JAUNUOLIAI LYGINO SKIRTINGAS NUOTRAUKAS.

MOKĖSI NAUDOTIS ĮRANGA.

DAR KETINA IŠMOKTI NAUDOTIS NUOTRAUKŲ KOREGAVIMO SISTEMA.

JAUNIEJI FOTOGRAFAI LANKĖSI ŠIAULIŲ FOTOGRAFIJOS MUZIEJUJE.

TAIP PAT ĮVAIRIOSE PARODOSE.

DIENOS CENTRO VADOVAI PALAIKĖ JAUNUOLIŲ POMĖGĮ.

JIE NUSPRENDĖ SURENGTI PARODĄ „ŠYPSOKIS GYVENIMUI“.

PARODOJE PAKVIETĖ DALYVAUTI KITUS DIENOS CENTRUS.

PARODAI DALYVIAI ATSIUNTĖ TRISDEŠIMT ŠEŠIAS NUOTRAUKAS.

DVYLIIKA IŠ JŲ BUVO PRISTATYTA PARODOJE.

PARODA BUVO SKIRTA TARPTAUTINEI NEĮGALIŲJŲ DIENAI.

NELENGVAI SEKĖSI IŠRINKTI GRAŽIAUSIAS NUOTRAUKAS.

ŽIŪROVAMS LABIAUSIAI PATIKO DVI NUOTRAUKOS.

RAMUNĖS ŠIMKUTĖS IŠ KURŠĖNŲ DIENOS CENTRO.

IR IEVOS DALILEVIČIŪTĖS IŠ JANAVOS RAJONO NEĮGALIŲJŲ VEIKLOS CENTRO.

RAMUNĖ FOTOGRAFAVO JŪRĄ.

O IEVA FOTOGRAFAVO RUDENĮ.

SUŽINOJĘ APIE PARODĄ, RĖMĖJAI PASIRŪPINO PRIZAIS.

PO DOVANĖLĘ GAVO VISI PARODOS DALYVIAI.

Į PARODĄ ATVYKO SVEČIAI IŠ JANAVOS RAJONO NEĮGALIŲJŲ VEIKLOS CENTRO.

PANEVĖŽIO JAUNUOLIAI JIEMS PARODĖ SAVO FOTOSTUDIJĄ.

PAMOKĖ NAUDOTIS ĮRANGA.

O DAR SURENGĖ „LINKSMĄJĄ FOTOSESIJĄ“.

SVEČIAI GALĖJO PABŪTI IR MODELIAIS, IR FOTOGRAFAIS.

VISIEMS BUVO LABAI LINKSMA.

„(NE)VIENTI“ ŠOKYJE IR GYVENIME

PANEVĖŽIO JAUNUOLIŲ DIENOS CENTRE YRA ŠOKIŲ VEIKLOS GRUPĖ.

ŠI GRUPĖ VADINASI „(NE)VIENTI“.

ŠOKIS PADEDA JAUNUOLIAMS STIPRINTI JĖGAS.

ŠOKIS TEIKIA IŠTVERMĖS, VALIOS IR RYZTO.

JAUNUOLIAI MOKOSI ATSAKINGUMO.

LAVINA SAVO SKONĮ.

LABIAUSIAI JAUNUOLIAMS PATINKA ŠOKTI HIPHOPĄ.

ŠIO STILIAUS ŠOKIAI PADEDA JIEMS IŠREIKŠTI SAVE.

KO JIE NEGALI PASAKYTI ŽODŽIAIS,

PERTEIKIA ŠOKDAMI.

ŠOKIO KOLEKTYVAS „(NE)VIENTI“ GAUNA DAUG KVIETIMŲ ŠOKTI.

ŠOKĖJAI PASIRODO ĮVAIRIUOSE RENGINIUOSE.

JIE DALYVAVO AEROBIKOS ČEMPIONATE ŠEDUVOJE.

TAIP PAT AŠTUNTAJAME PANEVĖŽIO MIESTO FESTIVALYJE.

ŠIS FESTIVALIS VADINOSI „SUSITIKIME PENKTADIENĮ“.

FESTIVALIO ŽIŪROVAMS PATIKO ŠOKĖJŲ PASIRODYMAS.

ŠOKĖJAI STENGIASI GYVENTI SVEIKAI.

JIE DALYVAUJA SVEIKATINGUMO PROJEKTUOSE.

TAIP PAT JIE DALIJASI SAVO PATIRTIMI.

ŠOKĖJAI MOKO ŠOKTI KITUS CENTRO LANKYTOJUS.

CENTRE RENGIAMOS ŠOKIO PERTRAUKĖLĖS.

PER ŠIAS PERTRAUKĖLES VISI MOKOSI

NAUJŲ ŽINGSNELIŲ.

DU RYTAI PER SAVAITĘ CENTRO LANKYTOJAMS PRASIDEDA NUO ŠOKIŲ.

O ŠOKIŲ KOLKETYVO „(NE)VIENTI“ NARIAI DAR REPETUOJA IR KETVIRTADIENĮ.

JIE NORI ĮMINTI VIS NAUJAS ŠOKIO PASLAPTIS.

TARPTAUTINĘ NEĮGALIŲ ŽMONIŲ DIENĄ KVIEČIU MINĖTI BE GĖLIŲ IR KONCERTŲ

Artėjant gruodžio 3-iajai, Tarptautinei neįgalių žmonių dienai, visada pradėdame matyti, kaip valdžios atstovai ir įvairiausi politikai prisimena, kad yra neįgaliųjų. Dar geriau – organizuoja koncertus specialiai

neįgaliesiems, kviečiasi į specialius nemokamus spektaklius, rodo per televiziją kaip kokį cirką. Štai jums, neįgalieji, koncertas! Geriau jau politikai taip nedarytų, nes tokiu būdu tik dar kartą patvirtinama, jog mes esame prašančio, laukiančio, besitinkinčio ir iš savo sulčių išlipti negalinčiojo pozicijoje. Galintieji švenčia taip, kaip patys nori, ir su kuo nori.

Nė karto nedalyvavau šios dienos iškilminguose minėjimuose. Tiesiog nematau ką švęsti.

Lietuvoje neįgalus žmogus vis dar gali numirti iš bado. Neįgaliųjų organizacijų atstovai pasakojo apie atvejį, kai mirus mami, prižiūrinciai neįgalų vaiką, iš bado ir troškulio mirė ir jos vaikas. Šalia numirusios mamos. Galime tik įsivaizduoti, ką turėjo išgyventi pats mirštantis vaikas. Ir ne socialiniai darbuotojai pasigedo šeimos. Kaimynai. Dėl kvapo.

Panašių istorijų niekas neviešina. Jos rodo mūsų visų skurdą. Skurdą ne dėl pinigų trūkumo, juk tiek milijonų ministerijos išleidžia neįgaliesiems žmonėms, tiek išmokyti (ypač populiaru tema pastaruosiu metu) išmokama, tiek daug ES programų specialiai neįgaliesiems prikurta! Aš kalbu apie mūsų moralinį skurdą, nes per pastaruosius dvidešimt metų socialinė sritis su visais jai skiriamais milijonais iš mirties taško pajudėjo labai netoli. Kaip tuomet vertinti skaičius, rodančius, jog žmonių, turinčių negalią, skurdo lygis yra dvigubai didesnis už likusios visuomenės. Arba, kad augant ekonomikai ir išlaidoms socialiniam sektoriui, neįgalių žmonių skurdo lygis nuo 2011 iki 2015 metų beveik padvigubėjo? Kaip paaiškinti tokią situaciją?

Anksčiau galvojau, kad neįgalūs žmonės vis dar yra nematomi, nes taip susiklostė dėl sovietinio režimo ideologinių

pasėkmių. Tačiau dabar galiu pasakyti, kad mes visi sąmoningai vis dar darome taip, kad neįgalieji ir toliau būtų nematomi. Vis dar rengiami teisės aktai ir įstatymai, kurie uždaro žmones į specialias institucijas, į specialias mokyklas, į specialius centrus, į specialius koncertus, specialias darbo vietas, specialias muges... Tarsi jie patys yra kažkokie specialūs. Ir tuos atskirčiai skiriamus milijonus pristatome kaip išlaidas „socialinei integracijai“. Tai ir yra mūsų moralinis bukumas, skurdas ar tiesiog cinizmas. Koks skirtumas, kaip pavadinsi.

Bet grįžtu prie Tarptautinės neįgalių žmonių dienos ir jos minėjimo. Aš jau 18 metų gyvenu negalios situacijoje, nes auginu visiškai negalios dukrą. Ir ši diena man

turėtų prasmę tik tuo atveju, jei tai taptų proga kalbėti apie problemas ir jų sprendimus. Čia kaip ir su diskusija dėl Moters dienos minėjimo – dovanosime gėlių mažiau galimybių turinčioms moterims ar kalbėsime, ką daryti, kad tos galimybės būtų lygios?

Taigi, Tarptautinę neįgalių žmonių dieną kviečiu minėti organizuojant aukščiausio rango politikų, Vyriausybės ir neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų diskusiją dėl esminių tikslų ir uždavinių siekiant lygių neįgalių žmonių galimybių. Dar svarbiau, kad diskusija baigtųsi konkrečiais suitarimais ir įsipareigojimais. Dabar valdžia vis dar yra pasimetusi ne tik tarp neįgaliųjų politikos, bet ir tarp kryptų – diskusijos

nesibaigia, kur neįgalūs žmonės turi gyventi – socialinės globos įstaigose ar savo namuose, kur neįgalieji gali dirbti – socialinėse įmonėse ar tiesiog pas darbdavius, ar teikti neįgaliesiems žmonėms įgalinančias paslaugas, ar mokėti pašalpas už „lindėjimą“ ant krosnies... Tegu būna po vieną nedidelį žingsnį. Bet kryptingai.

O šią Tarptautinę neįgalių žmonių dieną siūlau tylos minute pagerbti neįgaliuosius, kurie mirė iš bado ir nepriežiūros, kurie gyveno globos namuose, kurie taip ir liko nematomas mūsų visų atspindys...

HENRIKA VARNIENĖ

**Lietuvos neįgaliųjų forumas,
administracijos direktorė**

AUTIZMAS –

LIGA, NUOSPRENDIS AR

GYVENIMO BŪDAS?

Kiekviena rimta diagnozė griaua planus, sėja neviltį ir pasimetimą. Ypač skaudu, kai ji nustatoma mūsų vaikams. Juk tikimės, kad vaikas įkūnys viską, kas mumyse geriausia, ir galbūt įgyvendins mūsų neišsipildžiusias svajones... Augindami vaiką suprantame, kad be galo jį mylime, esame pasirengę padaryti dėl jo daugiau nei dėl savęs, nepriklausomai nuo to, sveikas jis ar sergantis, kaip suvokia pasaulį ir geba prie jo prisitaikyti.

Kas yra autizmas? Tarptautinėje ligų klasifikacijoje yra dvi atskiros Vaikystės autizmo ir Aspergerio sindromo diagnozės, priskiriamos įvairiapusių raidos sutrikimų grupei. Pastaruoju metu apie autizmą kalbama vis daugiau, jis net vadinamas epidemija ir apipinamas įvairiais mitais, kurie neretai paneigiami.

Jei diagnozė dar nenustatyta, bet vaiko elgesys kelia jums nerimą, verta įsivesti nuorodą „autizmas „raudonųjų vėliavėlių sistema“ ir pasidomėti, dėl kokių vaiko elgesio ypatumų tėvams vertėtų susirūpinti ir kreiptis į specialistą. Kalbant labai apibendrintai galima pasakyti, kad žmonių, turinčių autizmo sutrikimą, centrinė

nervų sistema labai jautri ir sutrikęs ryšys tarp abiejų smegenų pusrutių. Tėvams svarbu žinoti, kad problemų kyla ne dėl netinkamos vaiko priežiūros, auklėjimo ar skiepijimo nuo kitų ligų. Jis tiesiog gimė su ypatinga centrine nervų sistema, kuri visus mums įprastus sensorinius dirgiklius (matymą, girdėjimą, judesio, skausmo, šilumos ar skonio jutimus) suvokia šiek tiek kitaip (perdėtai ar nepakankamai jautriai) arba reaguoja į juos (karšta – atitraukiame ranką, šviesu – prisimerkiame ir pan.) neįprastai. Kiekvienam žmogui, turinčiam autizmo spektro sutrikimą, tai pasireiškia saviškai, trukdo įprastu būdu suvokti aplinką ir į ją reaguoti.

Dar viena didelė problema šiuo atveju – kalbos, vaikščiojimo, vėliau skaitymo, rašymo ir kitų įgūdžių, už kuriuos atsakingi tam tikri smegenų žievėje esantys centrai, formavimosi sunkumai. Tai, ką įgalus vaikas pradeda daryti automatiškai, nė negalvodamas, jo bendraamžiams, turintiems autizmo sutrikimą, kainuoja daug pastangų arba išvis pasirodo nepasiekiamas. Dėl kitokio pasaulio suvokimo jie patiria daug įtampos, išgyvena atskirtį, nes jiems sunku socialiai pritaikyti.

Dažnai autistai „randa“ savų nusiramino ar stimuliacijos būdų: ima daryti beprasmius pasikartojančius judesius, pavyzdžiui: mosikuoja rankomis, žingsniuoja vietoje, purto galvą ir kt., atlieka keistus ritualus. Šie dalykai paprastai labiausiai ir atkreipia vaiko šeimos narių ir aplinkinių dėmesį. Problematiška dar ir tai, kad autistai nejaučia įgaliams mažiems būdingo poreikio mėgdžioti su

jais bendraujančių žmonių. O tai sunkina galimybes natūraliai mokytis ir tobulėti.

Kodėl reikia nustatyti diagnozę? Neretai tėvams sunku susitaikyti su mintimi, kad jų vaikas visą gyvenimą bus „kitoks“. Jiems atrodo, kad neįvardijus konkrečios sutrikimo diagnozės problemos galbūt išsispres savaime, vaikas jas „išaugs“. Tačiau reikėtų suprasti: kuo anksčiau bus nustatyta konkreti diagnozė ir pradėtas individualus ugdymas, tuo lengviau bus vaikui prisitaikyti prie jį supančio pasaulio. O ir užsiėmimai su tokiu vaiku turi remtis ne tiek žodiniais nurodymais ir pamokymais, kiek konkrečių veiksmų parodymu, pasitelkus paveikslėlius ar simbolius. Naudingas ir vaikui suprantamas veiklos struktūravimas, nes žinodamas jos eigą ir tai, ko iš jo tikimasi, jis jausis ramiau. Mokymo būdų ir terapijų, skirtų autistų ugdymui, yra daug. Bet norint juos tinkamai parinkti konkrečiam vaikui, pirmiausia reikia žinoti tikslią diagnozę. Be to, ją nustačius tėvams skiriama pašalpa, kurią jie gali panaudoti vaiko ugdymui ir ypatingų poreikių tenkinimui.

Kokią mokyklą pasirinkti? Mintys apie vaiko mokyklą visada kelia tėvams didelį rūpestį. Vaikams, kuriems nustatyta autizmo diagnozė, prieinamos dvi galimybės: integruotas ugdymas bendrojo lavinimo mokykloje arba specialiojoje įstaigoje. Atiduodami savo mažylį, turintį autizmo sutrikimą, į bendrojo lavinimo mokyklą tėvai tikisi, kad jis sugebės prisitaikyti prie bendraamžių, susirasti draugų ir mokytis. Be to, tai tėvams labiau priimtina psichologiškai, nes sunku pripažinti, kad vaikui reikalinga specialioji mokykla. Tai natūralu ir suprantama. Tačiau vis dėlto reikėtų atidžiau įsigilinti į vaiko poreikius, kad nebūtų dar labiau pakenkta jo raidai. Be abejojimo, kiekvienu atveju pravartu įsiklausyti į pedagoginės-psichologinės komisijos rekomendacijas.

Jei vaikas neturi intelekto sutrikimo (Aspergerio sindromo atveju), jam gal ir verta bandyti mokytis „normalioje“ klasėje. Tačiau jis vis tiek turėtų gauti psichologo, specialiojo ar socialinio pedagogo konsultacijas. Be to, reikėtų atitinkami paruošti mokytoją ir klasės draugus, kad vaikas nepatirtų socialinės atskirties ar patyčių.

Tais atvejais, kai sutrikimas sunkesnis, kai vaikas iki mokyklos nekalba sakiniiais, negeba bendrauti suprantama rišlia kalba, jam bendrojo lavinimo mokykloje tikrai bus per sunku. Dideliame bendraamžių būryje vaikas tik dar labiau jaus savo kironiškumą, patirs nesaugumą, jam labai sunkiai seksis susirasti draugų. Būnant nepritaikytoje aplinkoje, negaunant reikiamas terapijos jam gali dar stipriau pasireikšti neigiami įpročiai, net sutrikti fizinė sveikata.

O specialiojoje įstaigoje tokie vaikai geriau prisitaiko, susilaukia daugiau dėmesio, lengviau susiranda draugų, būna laimingesni,

labiau nori eiti į mokyklą. Tėvai tokiose įstaigose taip pat gali tikėtis daugiau supratimo ir pagalbos. Bet jie, žinoma, turi teisę rintis mokymo įstaigą ir keisti ją, jeigu ji nepateisina lūkesčių. Tiesa, reikia turėti galvoje, kad vaikai, turintys autizmo sutrikimą, aplinkos pasikeitimą išgyvena labai sunkiai.

Kokia vaiko ateitis? Į šį klausimą labai sunku atsakyti. Visi tėvai trokšta savo vaikui laimės. Tačiau ar daug tikrai laimingų žmonių mes pažįstame? Vienas svarbiausių kiekvieno žmogaus tolesnio gyvenimo sėkmės komponentų yra vaikystė mylinčioje šeimoje, kur tu esi priimtas ir mylimas toks, koks esi, su savo trūkumais ir keistenybėmis. O tai kiekvieno tėčio ir mamos rankose. Vaikui augant vis svarbesnis vaidmuo tenka aplinkai, tai yra vaiką supantiems žmonėms: draugams, ugdymo įstaigos darbuotojams, kitiems pažįstamiems. Tinkamos mokymo įstaigos, kaip vaiko ugdymo partnerio, pasirinkimas – svarbus kiekvienos šeimos uždavinys. O geroji naujiena – kad vaikai, turintys autizmo spektro sutrikimų, tikrai moka būti laimingi. Tad mūsų, ugdytojų, uždavinys – neatimant iš jų natūralaus gyvenimo džiaugsmo, visomis išgalėmis mokytis prisitaikyti prie aplinkinio pasaulio, bendrauti su kitais žmonėmis.

Ar pavyks vaikui įgyti profesiją? Liūdna, bet žmonės, turintys autizmo sutrikimą, tikrai nėra lygiaverčiai darbo rinkos dalyviai. Net Aspergerio sindromo atveju, kai turima išskirtinių gabumų, patiriama sunkumų įgyjant specialybę, įsitvirtinant darbo kolektyve. Jei vaikas turi intelekto sutrikimą, nepakankamai išvystyti jo kalbiniai, skaitymo, rašymo ir socialinio bendravimo įgūdžiai, dirbti jis galės tik specialiai sukurtose darbo vietose. Tokia praktika jau išgaliojusi Europoje, bet Lietuva dėl ekonominių priežasčių kol kas jos neperėmė. Tiesa, jau turime dienos centrų, kur suaugusieji, turintys autizmo spektro sutrikimų, gali prasmingai praleisti dieną, bendrauti, tobulinti savo įgūdžius. Jiems mokamos pašalpos ir teikiamos lengvatos.

Kas svarbiausia? Visi mes esame saviti ir nepakartojami. Žmonės, turintys autizmo spektro sutrikimų, kitokie, tad jiems nelengva prisitaikyti. Jiems reikalinga nuolatinė specialistų pagalba. Kita vertus, nevalia užmiršti, kad tokių žmonių šeimos nariai taip pat yra labai svarbūs ir verti laimės. Todėl jiems vertėtų naudotis visa prieinama pagalba, pasitikėti jų vaikui padedančiais žmonėmis. Jie turėtų būti ramūs, išdidūs, kurti šviesų ir prasmingą gyvenimą sau ir savo vaikams.

NIJOLĖ JACKŪNIENĖ

Plungės specialiojo ugdymo centro mokytoja metodininkė, specialioji pedagogė

MOKSLO NAUJIENOS

Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro biochemikė dr. Urtė Neniškytė, kuri šiame universitete įgijo biochemijos bakalauro ir magistro, o Kembridžo universitete – biochemijos daktaro laipsnį, tyrinėja, kaip bręsta ir formuojasi smegenys. Mokslininkės domėjimosi sritis – smegenų jungčių pašalinimas, kuris, manoma, nulemia tokias patologijas kaip autizmas ir šizofrenija. Sudėtingus smegenų reiškinius, vadinamus sinapsių genėjimu, tyrinėjanti mokslininkė aiškina, kad žmogaus smegenys vystosi dar gimdoje. Jų nervinės ląstelės neuronai susijungia tankiu tinklu vieni su kitais. Ilgą laiką manyta, jog neuronai patys atsirenka, kurios jungtys geros, o kurios blogos, ir nereikalingas tiesiog nutraukia. Tačiau prieš penkerius metus nustatyta, kad šiame procese dalyvauja ir imuninės ląstelės. Tai itin sudomino mokslininkę, kuri bando atsakyti į klausimą, kaip imuninė ląstelė atskiria, kuri jungtis yra nereikalinga, kurią jungtį iškirpti, o kurią palikti. Netinkamas jungčių šalinimas siejamas su dviem tipų ligomis. Yra hipotezių, kad autizmo spektro sutrikimai gali būti susiję su tuo, jog pašalinama nepakankamai jungčių. O šizofrenijos atveju pastebimas visiškai priešingas procesas. Biochemikės teigimu, šis susirgimas susijęs su vėlesniu smegenų genėjimu, kuris vyksta paauglystėje. Plačiau skaitykite: <http://www.delfi.lt/video/mokslas-ir-gamta/smegenis-tirianti-mokslininke-paaiskino-kas-sukelia-autizma-ir-sizofrenija.d?id=74923464>

KAIP MES KURIAME STEBUKLĄ?

Penktadienis. Lyja, sninga, giedra. Gali būti itin šalta ar saulė žeme ritinėtis. Mes susitinkame kiekvieną penktadienį. Ir jei atėjai pavargęs – pailsi, jei liūdėjai – nejučia imi šypsotis. Taip gyvena „Šilutės vilties“ bendrijos teatro kolektyvo „Žvaigždės“ nariai: Loreta Kaletaitė, Martynas Vasiliauskas, Irena Gečaitė, Vilius Maciukevičius, Ramūnas Obrikis, Sandra Girgždytė, Greta Sakalauskaitė, Ugnė Vindžigelškytė, Dainius Birbalas, ir mes, vadovė ir režisierė Jolita Ežerinskė, idėjų įgyvendintoja ir kostiumų dailininkė Birutė Obrikienė ir pagalbininkas Bernardas Obrikis.

Mūsų teatro kolektyvas skaičiuoja penkioliktus gyvavimo metus. Tai paauglystės laikas. O jis paprastai būna maištingas, permainingas, bet ir produktyvus. Nuveikta išties nemažai: sukurta 13 spektaklių („Laimės žiburys“ ir „Giesmė apie Gediminą“, „Jūratė ir Kastytis“ ir „Bebenciukas ir kvailutė“, „Laimingais princas“ ir „Coliukė“, „Anuomet Šilutėje“ ir kt.), įvykdytas bendras projektas su Šilutės pirmosios gimnazijos gimnazistais, paruošti pasirodymai Motinos diena, vaidinta bibliotekoje, vaikų darželiuose, mokyklose, stovyklose... O kiek dar svajonių apie ateities pasirodymus...

Taigi, dirbame, kuriame, gyvename. Kaip? Renkamės kartą per savaitę ir dirbame apie porą ar trejetą valandų: iš pradžių aptariame pasirinktą medžiagą, kuriame scenarijų, skaitome tekstus, mokomės, tada ruošiamės įrašui, o šiam „gimus“ – judame, vaidiname pagal įrašą, ieškome įvairiausių sprendimų ir... randame. Taip pat nepamirštame paskanauti arbatos, sausainių, sūrio. Spėjame daug, tad gali kilti klausimas – kas svarbiau: procesas ar rezulta-

tas? Be abejo, be vieno nebūtų ir kito, juolab, kad premjeros laukimas (dažniausiai naujo darbo pristatymas vyksta per Kalėdas) ir yra mūsų pagrindinis veiklos variklis. Žiūrovų ovacijos atperka kartais nelengvos kasdienybės rūpesčius ir skatina judėti į priekį. „O kada vaidinsime ką nors naujo?“, – klausia Dainius. „Vaidinsime, kai puikiai parodysime tai, ką darome dabar“, – nuskamba atsakymas. Taip vienas kitą palaikydami ir kylame į žvaigždes. Na ir kas, kad per kančias – kad ne vienam sunku atsiklausti, ne visi gerai mato ar gali kalbėti... Vis dėlto noras būti pamatytam, išgirstam, įvertintam mums yra labai svarbus.

Teatro mokytoja R. Ercmonienė, iš kurios puikios knygos „Praktinės režisūros abėcėlė“ semiuosi įkvėpimo dirbdama ir su gimnazistais, ir su „Žvaigždžių“ teatro kolektyvu, sako, kad teatras yra magnetas, traukiantis įvairaus amžiaus žmones. Išties tai atsiskleidžia per pasirodymus, kai suklūsta net patys neramiausieji, kai šurmuliuojanti salė spinduliuoja nuoširdų palaiškumą, kai pasipila dosnių plojimų banga. Šis magnetas traukia mus visus.

Kaip mums sekasi? Turime sukūrę tikrą įvairiausių spektaklio gimimo darbų kalvę: kaupiame drabužius, daiktus ir pan. Kartais jie „padiktuoja“ charakterį ar sceną, drabužis gali suteikti ramybę (būtent te matę Martyną su kunigo ir poeto Maironio vaidmeniui skirta sutana – tokio romaus seniai pasigesdavome), nuteikti romantiškai (taip ir iškyla prieš akis Jūratė ir Kastytis – Ramūnas ir Sandra, suglaudę galvas ties žvejo tinklu, tarnavusiu dar Palangos žvejams). Kartu su Birute aptariame sceninių kostiumų idėjas, dekoracijas, besiginčydamos ir diskutuodamos, žiūrėk, jau ir turime būsimo spektaklio apmatius.

Su aktoriais didžiausias pasisekimas – palengva repeticijose įsibėgėjančios improvizacijos. Iš mažų bandymų gimsta įdomūs ir smagūs sprendimai: Dainius – Vėžys sugalvojo, kad Sandrai – Jūratei gali prilaikyti ilgą, žemę šluojantį sijoną, kai juodu šoka, ir pavyko juokinga scena, kur senas tarnas mėgina įsiteikti jūrų deivei. Martynas – Maironis kartais repetuodamas pagal įrašą mesteli savo repliką ir rimto susikaupimo nelieka, tačiau Ramūnas, Irutė, Greta ar Vilius su Loreta kruopščiai išmokę tekstą greitai gražina viską į vietas.

O kas iš to, kad mes čia visko tiek veikiame? Pastebėjau, kad „Žvaigždžių“ kolektyvo aktoriai pradėjo labiau pasitikėti savimi, lengviau bendrauti, kad jie užjaučia vienas kitą, stengiasi padėti. Jie skiriasi nuo savo bendraamžių. Matyt, taip ir turi būti. Teatras paženkliną savo išrinktuosius. Aišku, jaunieji menininkai ne visada patys susipranta, kad reikia padėti, pavyzdžiui, statyti dekoracijas, bet pakanka paprašyti ir jie mielai ateina į talką. Taip pat pastebiu, kad jie stengiasi. Tapo atsakingesniais, džiaugiasi dėl pavykusio spektaklio, jaudinasi kartu su manimi arba siunčia ženklus, kad „viskas bus gerai“. Pagirti šypsosi, gavę pastabą suklūsta.

Toks mūsų gyvenimas. Tikiu, kad kilsi dar aukščiau, gal ir į tarptautinius vandenius išplauksime. Nors svarbiausia, kad noras būti ir veikti kartu neišblėstų, o tada akimirks džiugesys pripildys kiekvieną mūsų, scenoje pasimirš visos negalios ir bendromis pastangomis vėl kursime stebuklą, kuris vadinamas „teatru“.

JOLITA EŽERINSKĖ

**Teatro kolektyvo „Žvaigždės“
vadovė ir režisierė**

„ADOMAS MANO KŪNO VIKŠRE UŽAUGINO DRUGELĮ“

Vieną dieną mūsų žurnalo redakciją elektroniniu paštu pasiekė laiškas, kurį mums parašė Edita Stasiukaitienė. „Ar susimąstėte kada nors, stovėdami priešais neįgalų žmogų, kokie neaprepiami turtai slypi jo viduje? Ar kada nors žvelgėte į jį ne su gailėsčiu, o su pagarba, kaip į turtingą patyrimais žmogų, kaip į mistinį pasaulį, kurio mums nelemta perprasti?“ – klausė laiško autorė ir prisipažino: „Dažna ypatingą vaiką auginanti šeima gyvena savame pasaulėlyje. Ten jauku ir gera, visi vienas kitą supranta, niekas nieko neskaudina... Bet mudu su sūnumi Adomu išdrįsime išeiti iš jo, susikibę rankomis, nes taip drąsiau... ir nusišypsoti... Neteiskite mūsų, nusišypsokite ir Jūs!!! Pratęskite šypsenų grandinę!“ Sužavėti įkvepiančio Editos optimizmo, paprašėme jos plačiau papasakoti apie save, savo šeimą ir, žinoma, sūnų Adomą. Tad susipažinkite...

Nesame mes išskirtiniai. Gyvename kaip ir daugelis kitų Lietuvos šeimų. Kai susituokėme su vyru, norėjome šeimos modelio: 2+2, t. y. 2 vaikai ir 2 tėvai :).

Pirmasis sūnus Paulius greitai atėjo pas mus. Vienas augo 10 metų. Tada Dievulis pas mus atvedė Adomą. Tik dabar suprantu, kodėl taip ilgai reikėjo Jo laukti... Mes turėjome užaugti visi... visa šeima. O vėliau su Adomu daug daug mokytis...

Mokytis prakalbinti tylą... ženklais, mimikomis, gestų kalba. Mažiau kalbėti, daugiau stebėti, klausytis, mėginti suprasti... Dieve, kokia gali būti tylą! Vieną kartą labai skaudi, slegianti. Kitą kartą – be galo iškalbina. Viskas ateina palaiptai, kad suprastum, perprastum esmę, judėtum į priekį.

Mūsų kelyje buvo puikių specialistų, gal todėl mūsų Adomas dabar – tikra šypsenėlė. Dažnai prisimenu pirmosios Adomo mokytojos žodžius: „Kiekvienas darbas, jei jį nori atlikti gerai, yra sunkus“. Ji daug davė mums abiem. Mokė abu, išklausedavo, patardavo, kartais ir užtardavo.

Mokėmės mudu su vaiku negailėdami jėgų, kol ėmiau suprasti, kad jam... **neduota**. Tai buvo sunkiausias etapas... Nenorėjau su tuo susitaikyti, pykau ir priešinausi kitokiai nuomonei iš šalies. Padėjo vyras, sūnus su močiute. „Juk niekas, mamukai, nepasikeitė... Čia tik kažkoks kodas ligos istorijoje... Mums Adomas yra tas pats Adomas.“ Džiaugiausi, kad brolis su broliu atranda ryšį... Nemeluotą. Kad sūnaus draugė priima ir myli abu mūsų sūnus.

Pradėjome palengva eiti su Adomu iš jaukios namų aplinkos į žmones. „Vilties“ bendrijos Pakruojo padalinio socialinė darbuoto-

ja Justina Juškaitė savo šiluma ir gerumu pelnė mudviejų pasitikėjimą. Taip atsirado „pagrobimų dienos“, kai mano vaikas leisdavo jas su viltiečiais. Šiauliuose mokyklą uždarė. Buvo daug jaudulio ir nevilties ieškant kitos ir priimant sprendimą. Dabar Adomas – Jonišio „Saulės“ pagrindinės mokyklos Specialiojo ugdymo skyriaus 7 klasės mokinys.

Širdis džiaugiasi dėl mudviejų. Džiugina ir mokyklos direktoriaus požiūris – dirbti vaikams, jų tėvams. Išspręstas pavežėjimo klausimas, suteiktos norimos surdopedagogo paslaugos...

Adomas ŽYDI, kraunu pumpurus ir aš :))))), nes vos išlipęs iš autobuso, jis jau vėl pasiruošęs važiuoti į mokyklą. Ten draugai, kurių neturime savo kaime. Ten mokytojas Antanas, kaip sako Adomas, LIUKS! Ten kūno kultūros pamokos ir krepšinis!!! To niekada nebuvo vaiko gyvenime. Ar gali nesidžiaugti? Ten manęs PIRMA kartą per penkiolika metų paklausė, kaip aš jaučiuosi. Prisipažįstu, net sutrikau, nes nebuvau tam pasiruošusi, nes iki tol niekam tai nerūpėjo... Toks dėmesingumas kelia pasitikėjimą specialistais.

Kodėl mudu su Adomu šypsomės? Todėl, kad daug kalbamės. Ir apie džiaugsmus, ir apie bėdas. Todėl, kad einame į žmones, juos mokome ir iš jų mokomės. Todėl, kad Adomas tiesiog toks pat penkiolikmetis mūsų širdukas, kaip kiti jo bendraamžiai.

Stebiu jį ir suprantu, kad be jo būčiau niekas, pilkuma... Adomas mano kūno vikšre užaugino drugelį...

EDITA STASIUKAITIENĖ
Adomo mama

IŠMINTIS, SLYPINTI MARIJOS MONTESSORI PRIESAKUOSE TĖVAMS

Maria Montessori (1870 08 31–1952 05 06) – žinoma Italijos psichologė ir pedagogė. Iki šiol jos vardu pavadintas metodas taikomas viso pasaulio privačiose ir valstybinėse mokyklose. M. Montessori gimė 1870 metais netoli Ankonos miesto. Būdama 13 metų pradėjo lankyti berniukams skirtą technikos mokyklą, norėdama įgyvendinti savo svajonę – tapti inžiniere. M. Montessori tapo pirmąja moterimi, baigusia Romos La Sapienza medicinos mokyklą, ir viena pirmųjų medikių Italijoje.

1896 metais edukacijos kongrese Turine M. Montessori skaitė paskaitą apie darbą su neįgaliaisiais. Italijos mokslo ministras dalyvavo šioje paskaitoje ir liko sužavėtas. Jis keleriems metams paskyrė M. Montessori vadovauti su neįgaliaisiais dirbančiai institucijai.

Antrojo pasaulinio karo metais Benito Mussolini norėjo visus vaikus paversti kariais, o tam pasipriešinusią M. Montessori deportavo iš šalies. Iki 1936 metų ji gyveno Ispanijoje, o 1939 metais prasidėjus Ispanijos pilietiniam karui persikėlė į Olandiją. M. Montessori visame pasaulyje laikoma viena geriausių darbo su vaikais specialistų.

Dvidešimtajame amžiuje didžiausią pedagoginio auklėjimo revoliuciją įvykdė keturi pedagogai: amerikietis Johnas Dewey, vokietis Georgas Kerschensteineris, italė Maria Montessori ir rusas Antonas Makarenka. Visą gyvenimą M. Montessori dirbo su vaikais ir remdamasi savo patirtimi sukūrė unikalią ugdymo sistemą įvairiapusisškam ir harmoniniam vaiko lavinimui. Ji taip pat suformulavo trumpus priesakus-priminimus tėvams. Iš pirmo žvilgsnio jie paprasti, bet įsigilinus į kiekvieną iš jų akivaizdu, kad keliuose žodžiuose glūdi ištisi išminties klodai. Jei bent kartą per metus perskaitysite šį sąrašą, jūs santykiu su vaiku gali pereiti į naują kokybinį lygmenį, o vaikas užaugs labiau išsivysčiusia ir harmoninga asmenybe:

1. Vaikai mokosi iš to, kas juos supa.
2. Jei vaikas yra dažnai kritikuojamas, jis išmoka teisti.
3. Jei vaikas dažnai giriamas, jis išmoka vertinti.
4. Jei vaikui rodomas priešiškus, jis išmoka peštis.
5. Jei su vaiku elgiamasi sąžiningai, jis išmoka teisingumo.
6. Jei vaikas dažnai išjuokiamas, jis išmoka būti droviu.
7. Jei vaikas gyvena apsuptas saugumo, jis išmoka tikėti.
8. Jei vaikas dažnai gėdinamas, jis išmoka jaustis kaltu.
9. Jei vaikui dažnai pritariama, jis mokosi teigiamo požiūrio į save.
10. Jei tėvai dažnai būna vaikui atleidūs, jis mokosi būti pakantus.
11. Jei vaikas dažnai drąšinamas, jis įgyja pasitikėjimo savimi.
12. Jei vaikas gyvena draugiškoje aplinkoje ir jaučiasi reikalingas, jis išmoka rasti šiame pasaulyje meilę.
13. Nekalbėkite blogai apie vaiką – nei jam esant, nei jam už nugaros.
14. Atsidėkite vaiko gerųjų savybių ugdymui, tada ilgainiui blogoms savybėms nebeliks vietos.
15. Visada išklauskite vaiką ir atsakykite jam, kai jis į jus kreipiasi.
16. Gerbkite vaiką, kuris padarė klaidą ir gali dabar arba vėliau ją ištaisyti.
17. Būkite pasirengę padėti vaikui, kuris ieško, ir būkite nematomi vaikui, kuris jau viską atrado.
18. Padėkite vaikui įsisavinti tai, ko jis anksčiau nebuvo įsisavinęs. Darykite tai pripildydami aplinkinį pasaulį rūpesčiu, santūrumu, tylą ir meile.
19. Bendraudami su vaiku visada elkitės nepriekaištingai mandagiai – siūlykite jam geriausią iš to, ką turite patys.

„Vilties“ bendriją 2017 m. rėmė:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Neįgalųjų reikalų departamentas prie Socialinės
apsaugos ir darbo ministerijos

Vilniaus „Vilties“ specialioji mokykla-
daugiafunkcinis centras

Aukojimo portalas aukok.lt

UAB „Penki kontinentai“
UAB „Tiger Shop“
UAB „Akvija“
UAB „Siulvedė“
UAB „Bijola“
UAB „Amoka“

V. Popovo P.I. „VAINERA“
HAMC VILNIUS

Foundation Lithuania Zeeuwisch Vlaanderen

Vilniaus Mykolo Biržiškos
gimnazijos mokiniai

Alvyda Bajarūnaitė
Julija Bukina
Bronė Paulienė, JAV

Geros valios žmonės ir savanoriai

Viršelyje: Tegul Jūsų darbus 2018 metais vainikuoja sėkmė!
„Vilties“ kolektyvas

Žurnalas „Viltis“ leidžiamas Nacionalinės žmonių
su negalia socialinės integracijos programos lėšomis.
Žurnalas „Viltis“ pasirodo 4 kartus per metus.
Pradėta leisti 1997 m. rugsėjo mėn.

Numerį rengė:

J. Butkuvienė, J. Žeimantienė

Redakcinė kolegija:

Hilda Laima Markulė, Mantas Narkevičius,
Artūras Melianas

Adresas:

Kareivių g. 2C, LT-08221 Vilnius
Tel. (8~5) 261 52 23,
faks. (8~5) 261 08 20

El. paštas janinabut@viltis.lt; viltis@viltis.lt
Interneto puslapis www.viltis.lt

Leidėjas

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių
globos bendrija „Viltis“

Spaudai rengė

UAB Agentūra „Jungtinės spaudos paslaugos“.
Tiražas 2000 egz.

Žurnale spausdinamų straipsnių ir
laiškų autoriai išsako savo nuomonę.
Rankraščiai, nuotraukos, piešiniai nesaugomi ir negrąžinami.

KAD TIK GREIČIAU VASARA ATEITŲ!

Regis, tik vakar skelbėme konkursą „Vasaros pokštas“, o jau spėjome ir dalyvių nuotraukomis iki valiai atsidžiaugti, ir nugalėtojus paskelbti. Kai „Kauno vilties“ bendriją pasiekė žinia, kad būtent jos atsiųstai nuotraukai „Vasaros tinginio pantis“ atiteko pirmoji vieta, džiaugsmo užteko visai dienai. O ypač laime spinduliavo Darius. Kur nesidžiaugsi, kai prizas – nemokamas poilsis „Vilties“ vasaros stovykloje! Kad tik toji vasara kuo greičiau ateitų...

ŽURNALO RENGĖJŲ INFORMACIJA

„SPINDULĖLIAI“, DEŠIMT METŲ ŠILDANTYS BENDRUOMENĘ

*Išdykauja, žaidžia, liūdi, siaučia,
Nesvarstydami – kodėl ir kam.
Jeigu šita žemė kam priklauso,
Tai pirmiausia, žinoma, vaikams.*

Justinas Marcinkevičius

Šių metų gruodžio 3-ąją, minint Tarptautinę neįgaliųjų dieną, Kelmės „Kūlverstuko“ lopšelio-darželio dienos socialinės globos grupė „Spinduliukai“ atšventė savo dešimtąjį gimtadienį. Direktore L. Paradnikienė priminė šventės dalyviams šios grupės – pirmosios ir vienintelės ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės neįgaliems vaikams Kelmės rajone – įkūrimo istoriją. Pasidžiaugė, kad joje negalios paliestiems vaikams nuolat padedama sėkmingai integruotis į bendraamžių būrį, gauti profesionalias medicinines kineziterapijos, masažo, šviesos terapijos, reabilitacijos paslaugas.

2014 metų rudenį įstaigai suteikta licencija socialinei globai teikti. Įkurtos ir suremontuotos „Spinduliukų“ ir „Žirniukų“ grupių patalpos. O šių grupių auklėtiniai, turintys lengvą, vidutinę ir sunkią negalią, aprūpinti specialiąja įranga ir specialiosiomis ugdymo priemonėmis.

Šiuo metu dienos socialinėje grupėje „Spinduliukai“ ugdomi 8 vaikučiai nuo pusantro iki šešerių metų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra. Su jais dirbantys specialistai turi daug psichologinės ir dvasinės stiprybės, taip pat meilės savo ugdytiniams. Todėl mūsų neįgalūs vaikučiai sėkmingai dalyvauja įstaigos bendruomenės renginiuose, šventėse, išvykose, projektinėse veiklose.

Ypač sėkmingai startavome 2014–2016 metų *Erazmus+ Comenius* tarpmokyklinių strateginių partnerystės projekte „Europiečiams nėra kliūčių!“, kurio tikslas – neįgaliųjų ugdytinių gebėjimų lavinimas ir pasitikėjimo savimi skatinimas integruojant juos į bendrą veiklą su įgaliais bendraamžiais, tuo pačiu mokant pastaruosius betarpiškai priimti neįgaliuosius. Šis projektas – lyg besiveriantis langas į dar mažai pažįstamą pasaulį, suteikiantis smalsučiams galimybę patirti daug naujų emocijų, tyrinėti aplinkinį pasaulį, džiaugtis atradimais, dalytis išpūdžiais ir bendryste.

Kartu su socialine darbuotoja ir socialine pedagoge vaikučiai dalyvauja įvairiose veiklose. Per rytmetį „Gaminu pats“ darė vaisių salotas, o paskui pasigardžiuodami jas šveitė. O kiek neužmirštamų emocijų jiems suteikė išvyka į mažąjį zoologijos sodą! Mūsų

ugdytiniai stebėjo naminius paukščius ir gyvulius, juos maitino. Taip pat glostė žirgus, asiliukus, ožiukus, net kupranugarį. Laikė rankose dekoratyvinius gaidžius, viščiukus...

Gražia tradicija tapo Kalėdinius atvirukų kūrimas su kitų darželio grupių vaikučiais, suteikiantis galimybę pabendrauti, pabūti kartu.

Paminėti gražios sukakties ir tarti sveikinimo žodžio atvyko ir socialiniai partneriai iš įvairių Kelmės rajono savivaldybės įstaigų. Kelmės specialiosios mokyklos mokiniai paruošė ir pristatė muzikinį sveikinimą, kuris mūsų mažiesiems labai patiko. Šventės metu skambėjo lopšelio-darželio „Zuikučių“ ir „Žiogelių“ grupių auklėtinių dainos. Renginio pabaigoje dienos socialinės globos grupės vaikučiai šventės dalyviams įteikė pačių pagamintas dovanėles.

Svečiai dienos socialinės globos padalinio darbuotojams linkėjo toliau tęsti labai reikalingą darbą, ugdyti mažuosius visaverčiais bendruomenės nariais.

DAIVA POCEVIČIENĖ

Kelmės „Kūlverstuko“ lopšelio-darželio direktoriaus pavaduotoja socialiniams reikalams

KĘSTUTIS KASPERAVIČIUS

Gimiau Kaune 1981 metų birželio 26 dieną. Apie savo negalią kalbu atvirai ir paprastai. Dia- gnozė – neišsivystę sąna- riai. Sulaukęs septynerių ir pagaliau žengęs pirmuo- sius žingsnius, pradėjau lankyti specialiąją mokyklą ir piešti. Ačiū mokytojui, kuris vis mane skatino.

Baigęs šią mokyklą, pra- dėjau lankyti dienos užimtumo centrą neįgaliems žmonėms, kur išmokau austi ir šokti. Net neįsivaizdavau galėsiąs tai daryti. Piešimas, nėrimas, įvairūs kruopštūs darbeliai – mano gyvenimo prasmė. Tai, kas užpildo mano laisvalaikį, leidžia prasiveržti savitai pasaulėjautai ir jausmų galiai. Taip pat padeda artimie- siems, bendramoksliams, pedagogams ir kitiems sutiktiems žmonėms geriau mane pažinti. Mano gyvenimą turtino ir šokių repeticijos, pasirodymai su šokių kolektyvu. Šiuo metu nebelan- kau šokių. Bet noras šokti niekur nedingo.

Aš labai mėgstu muziką, žaviuosi žirgais, piešimu. Man pa- tinka kolekcionuoti šių grakščių gyvūnų atvirukus, iškarpas, nuotraukas ir kt. Namuose visada randu užsiėmimų: piešiu, ne- riu, kuriu eilėraščius. Dirbdamas dažniausiai klausausi klasikinės ir ispaniškos muzikos. Be galo mėgstu ispanišką muziką ir įvai- rius jos atlikėjus.

Man neužtenka vien tik palaikyti gyvastį – pavalgyti, pamiego- ti; aš klausiu savęs: kokia viso to prasmė? Aš iš tiesų jaučiuosi rei- kalingas. Būtent negalia man padeda žvelgti į pasaulį stulbinamai tyromis sielos akimis ir dovanoti daug džiaugsmo aplinkiniams.

Turiu svajonę – surengti paveikslų parodą, skirtą vien tik Kristui. Tad ieškau informacijos, idėjų, minčių, kaip galėčiau ta- pyti ar piešti Kristų.

O žurnalo „Viltis“ skaitytojams linkiu ateinančiais metais Dievulio palaimos, būti supratingiems ir kantriems, išmokti pa- stebėti mažus dalykus, kurie yra aplink mus, o svarbiausia – kita- me žmoguje, ir nebijoti jam sakyti gražių gražių žodžių ar tiesiog jį apkabinti.

Būkite laimingi 2018 metais.

DĖMESIO! PRASIDEDA ŽURNALO „VILTIS“ PRENUMERATA 2018-IESIEMS!!!

Naujiesiems metams prasidėjus kaip visada laikas pagalvoti apie žurnalo „Viltis“ prenumeratą. Kad sutrikusio intelekto vaikai ir suaugusieji turėtų prieigą prie informacijos ir saviraiškos galimybės. Kad jų tėvai ir globėjai kuo daugiau sužinotų apie negalią, neįgalųjų įgalinimą, teises, pareigas, jiems priklausiančias lengvatas. Kad specialistai dalytųsi gerąja patirtimi ir padėtų tėvams ir globėjams naudingais patarimais.

Kad plačioji visuomenė turėtų galimybę geriau pažinti ir empatiškiau vertinti neįgaluosius.

Štai kiek daug gali vienas leidinys! Tad kviečiame pasirūpinti, kad jis ir 2018-aisiais atrastų kelią į neįgalųjų namus, jų ugdyimo ir globos įstaigas ir organizacijas, socialinės politikos formavimo institucijas.

Žurnalas „Viltis“ yra ketvirtinis. Jį galima prenumeruoti vienerių metų laikotarpiui. Prenumeratos (keturių žurnalo numerių) kaina – 2 eurai ir 32 euro centai.

Gerbiamieji „Vilties“ bendrijos asocijuotųjų narių tarybų pirmininkai, jums reikia kaip paprastai užpildyti akcinės bendrovės „Lietuvos paštas“ reikalaujamą specialiąją formą, naudojantis Excel programa, ir kartu su banko išrašu apie apmokėjimą atsiųsti elektroniniu paštu (janinabut@viltis.lt).

Gerbiamieji mūsų žurnalo skaitytojai, jeigu norite sulaukti žurnalo ir ateinančiais metais, atsiųskite mums elektroniniu (janinabut@viltis.lt) arba paprastu paštu (Kareivių g. 2C, LT-08221 Vilnius) laišką su nurodytu prenumeratoriaus vardu, pavarde, pašto kodu, adresu ir banko išrašu apie apmokėjimą.

Pinigus už prenumeratą reikia pervesti į Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“

AB SEB Vilniaus banko sąskaitą LT68 7044 0600 0126 2396 mokėjimo paskirtyje nurodant, kad tai yra žurnalo „Viltis“ 2018 metų prenumerata, taip pat prenumeratoriaus vardą ir pavardę ar įstaigos pavadinimą. Laiškų su prenumeratorių adresais, specialiujų formų ir banko išrašų apie prenumeratos apmokėjimą lauksime iki 2018 metų vasario 5 dienos.

Prašome nevēluoti!!!

ŽURNALO RENGĖJAI